

Ιεράς Μητρόπολης Λεμεσού

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΚΥΚΠΕΕ

Σχολική Χρονιά 2023 - 2024

Ενδεικτικό Εκπαιδευτικό Υλικό

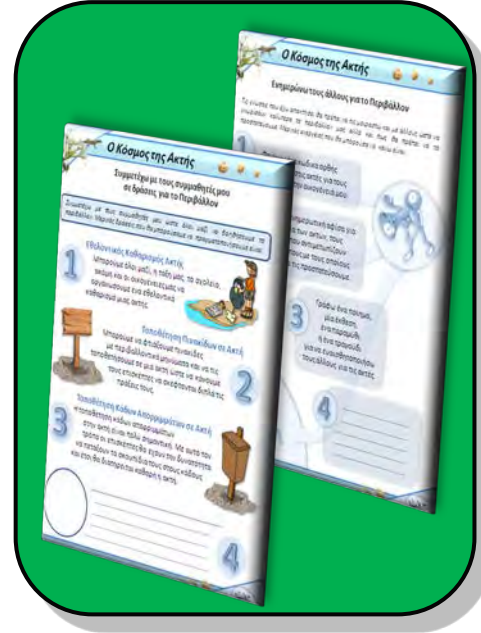
Πριν την
υλοποίηση
του ΠΠΕ

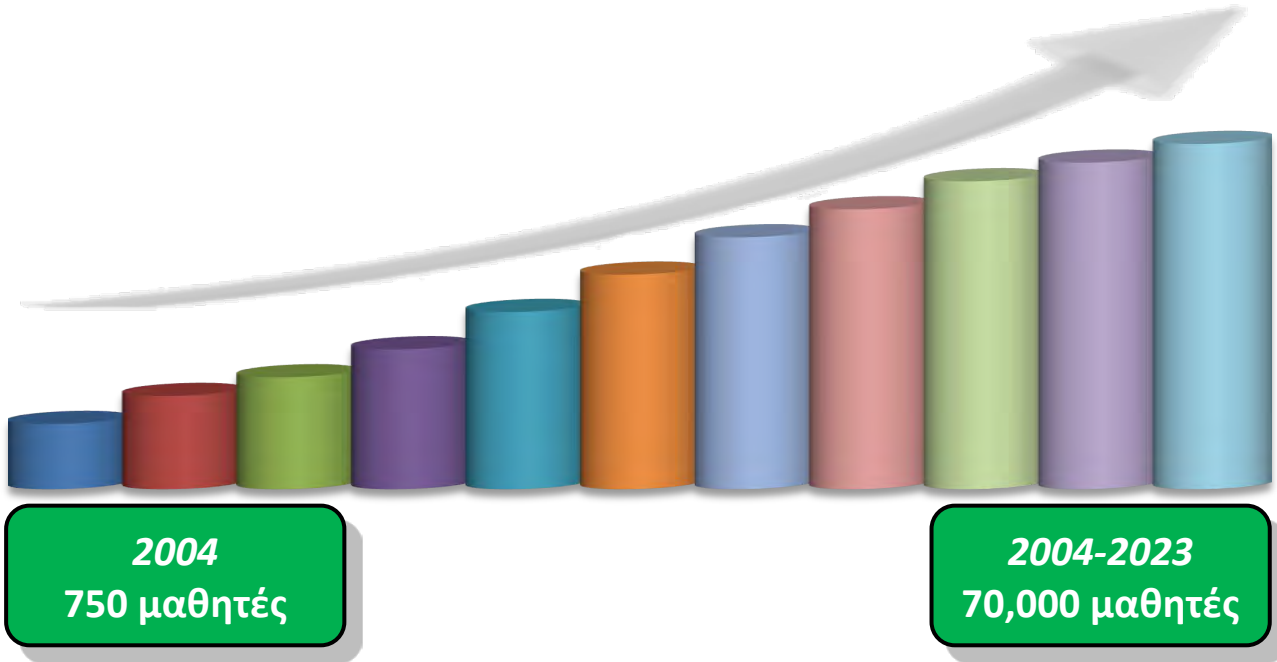
Κατά την
υλοποίηση
του ΠΠΕ

Μετά την
υλοποίηση
του ΠΠΕ

Μεγάλη Συμμετοχή Μαθητών και Εκπαιδευτικών

Έκδοση: Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης
Αγίου Ανδρέου 306, Τ.Θ. 56091, 3304 Λεμεσός Κύπρος

Σχολική Χρονιά: 2023 – 2024

ISSN: 2301-217X

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	Σελ. 2
Περιβαλλοντικοί Πολίτες σε δράση.....	Σελ. 4
Περιβαλλοντικό έγκλημα στην Ακτή	Σελ. 5
Βιοποικιλότητα: η ποικιλότητα της ζωής	Σελ. 6
Ανακύκλωση, 5R – Αειφόρος Κατανάλωση	Σελ. 7
Ο κόσμος της Ακτής	Σελ. 8
Στη χώρα των Αλυκών	Σελ. 9
Τα μυστικά της Λίμνης	Σελ. 10
Ιχνηλάτες: Μυστήριο στη Λίμνη	Σελ. 10
Παραδοσιακές χρήσεις φυτών της Κύπρου	Σελ. 11
Λαχανόκηποι: Σκέφτομαι – Συνεργάζομαι – Δρω	Σελ. 12
Φύλακες της Γης	Σελ. 13
Οικοσυστήματα της χερσονήσου Ακρωτηρίου	Σελ. 14
Χλωρίδα, εξερεύνηση των φυτών	Σελ. 15
Πανίδα της χερσονήσου Ακρωτηρίου	Σελ. 16
Αστικοί Κήποι: Πράσινες Γειτονίες στην Πόλη μου	Σελ. 17
Σχολείο του Δάσους.....	Σελ. 18
Πολιτισμός και Περιβάλλον των Κουμανταροχωριών.....	Σελ.19
Βιολογία Α' και Γ' Γυμνασίου – Εργασία Πεδίου στο ΚΥΚΠΕΕ	Σελ. 20
Μουσειοπαιδαγωγικό Υλικό Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	Σελ. 20
Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Περιβαλλοντική Πολιτότητα - European Network for Environmental Citizenship	Σελ. 21
Δήλωση Συμμετοχής	Σελ. 22
Από τις Εκδόσεις του ΚΥΚΠΕΕ	Σελ. 23
Η Ιστοσελίδα του ΚΥΚΠΕΕ	Σελ. 23

Το Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης (ΚΥΚΠΕΕ), της Ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, τελεί υπό την Υψηλή Προστασία της κυρίας Φιλίππας Καρσερά Χριστοδουλίδη, συζύγου του Πρόεδρου της Δημοκρατίας, Πρώτης Κυρίας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Το Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης (ΚΥΚΠΕΕ), της Ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, από την ίδρυσή του το 2004, έχει αναπτύξει σημαντική δράση τόσο στον τομέα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, που αποτελεί και τον κύριο τομέα δράσης του, όσο και στους τομείς της Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Έρευνας. Στόχος του είναι η διαμόρφωση περιβαλλοντικά εγγράμματων και ευαισθητοποιημένων πολιτών, αλλά και καταρτισμένων εκπαιδευτικών για τα θέματα του περιβάλλοντος.

Μετά από τα πρώτα έξι χρόνια της λειτουργίας και προσφοράς στο χώρο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, το ΚΥΚΠΕΕ βραβεύθηκε με το **Παγκύπριο Βραβείο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης 2010** και το **Πανελλήνιο Βραβείο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης ΟΙΚΟΠΟΛΙΣ 2016** για τη Ραδιοφωνική εκπομπή “Περιβάλλον για Όλους” που ακούγεται καθημερινά στο **Κανάλι 6**. Τα βραβεία αυτά δεν αποτελούν στέψη που θα οδηγήσει στον εφησυχασμό, αλλά εφαλτήρια και δέσμευση για ακόμα περισσότερο έργο και προσφορά στην περιβαλλοντική εκπαίδευση των νέων του τόπου μας.

Στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης δημιούργησε και παρέχει **ΔΩΡΕΑΝ**:

- **18 Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΠΕ)** προς τους/τις μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς των δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων Δημοτικής, Μέσης και Ανώτατης εκπαίδευσης.
- **Πρότυπο Εκπαιδευτικό Υλικό**, για καθένα από τα πιο πάνω προγράμματα, το οποίο κάθε χρόνο αξιολογεί και αναδιαμορφώνει. Σκοπός είναι η ερευνητική εγκυροποίηση του εκπαιδευτικού υλικού, ώστε να προωθεί την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, την ενεργή περιβαλλοντική πολιτότητα και την εννοιολογική κατανόηση σε συνδυασμό με την καλλιέργεια επιστημονικής σκέψης και δεξιοτήτων συλλογισμού.

Η μεγάλη επιτυχία των προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ φαίνεται και από τη μεγάλη συμμετοχή αφού από το 2004-2023 έχουν συμμετάσχει στα προγράμματά του **65,000 μαθητές/τριες** και **εκατοντάδες** εκπαιδευτικοί.

Μεθοδολογική προσέγγιση των ΠΠΕ του ΚΥΚΠΕΕ

Το αντικείμενο που πραγματεύεται το κάθε πρόγραμμα προσεγγίζεται ολιστικά, στοχεύοντας στην ενεργοποίηση όλων των πλευρών της προσωπικότητας των μαθητών/τριών και διεπιστημονικά επιδιώκοντας τη σφαιρικότερη κατανόηση των περιβαλλοντικών θεμάτων. Οι δραστηριότητες ενθαρρύνουν τη συμμετοχική βιωματική μάθηση, δίνοντας στους μαθητές/τριες τη δυνατότητα ανάληψης πρωτοβουλιών αυτενεργού δράσης, ομαδικής εργασίας και απόκτησης άμεσων εμπειριών στο περιβάλλον.

Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται είναι συνυφασμένες με τις αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, όπως επίσης και με τις αρχές διερεύνησης των Φυσικών Επιστημών.

Τα ΠΠΕ του ΚΥΚΠΕΕ συμβαδίζουν με τη φιλοσοφία που διέπει τα Αναλυτικά Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2010), σύμφωνα με την οποία οι περιβαλλοντικές και κοινωνικές κρίσεις είναι απόρροια της αλληλεξάρτησης των συστημάτων του περιβάλλοντος, της κοινωνίας και της οικονομίας, φέρνοντας στο προσκήνιο την ιδέα της εκπαίδευσης για την αειφορία.

Το ΚΥΚΠΕΕ έχει αναπτύξει μια σταθερή και εποικοδομητική συνεργασία με το **Πανεπιστήμιο Κύπρου** και με το **Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου**.

Παράμετροι που υποστηρίζουν το σχεδιασμό των Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και αξιολογούνται κατά την υλοποίησή τους:

1. Γνωστικό μέρος: προσφορά βασικών γνώσεων για την κατανόηση της δομής και λειτουργίας του φυσικού περιβάλλοντος και των προϋποθέσεων διατήρησης της οικολογικής ισορροπίας του, αειφορική προσέγγιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και εξέταση των τρόπων επίλυσής τους.
2. Συναισθηματικό μέρος: συνειδητοποίηση της σημασίας της αειφορίας της Γης με στόχο τη δημιουργία αξιών, στάσεων και συμπεριφορών θετικών προς το περιβάλλον.
3. Ψυχοκινητικό μέρος: ανάπτυξη δεξιοτήτων διερεύνησης, παρατήρησης, καταγραφής και ανάλυσης περιβαλλοντικών παραμέτρων, ταξινόμησης της ζωής στη φύση, καθώς επίσης και ανάπτυξη ικανοτήτων ατομικής και συλλογικής δράσης γύρω από περιβαλλοντικά ζητήματα.
4. Αισθητικό μέρος: καλλιέργεια αισθητικών κριτηρίων εμπνευσμένων από την αρμονία της φύσης, αλλά και το ιδιαίτερο κάλλος του τοπικού περιβάλλοντος.
5. Καλλιτεχνικό μέρος: ανάπτυξη δημιουργικής έκφρασης.
6. Συνεργασία - Επικοινωνία: κοινωνικοποίηση των μαθητών/τριών με τη συμμετοχή τους σε ομαδικές εργασίες και ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας μέσω παρουσίασης των δραστηριοτήτων τους.

Πού απευθύνονται τα ΠΠΕ του ΚΥΚΠΕΕ

Τα ΠΠΕ του ΚΥΚΠΕΕ είναι ευέλικτα σχεδιασμένα, με αυξανόμενο βαθμό δυσκολίας ανάλογα με την ηλικία, τις δεξιότητες και το γνωστικό επίπεδο των μαθητών/τριών που συμμετέχουν. Προσφέρονται διαφοροποιημένα για μαθητές/τριες Δημοτικού Α΄ Κύκλου, Δημοτικού Β΄ Κύκλου, Γυμνασίου, Λυκείου και Πανεπιστημίου*.

Περίοδος πραγματοποίησης των προγραμμάτων και χρονική διάρκεια

Τα προγράμματα είναι ολόημερα και υλοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Στην περίπτωση σχολείων που έρχονται από μακριά και δεν έχουν στη διάθεσή τους τον απαιτούμενο χρόνο, το πρόγραμμα μπορεί να αναδιαμορφωθεί ανάλογα ή ακόμα και να επεκταθεί αν υπάρχει η δυνατότητα από το σχολείο*.

*Εξαιρείται το πρόγραμμα Φύλακες της Γης το οποίο απευθύνεται μόνο σε μαθητές Δ΄-Στ΄ τάξης Δημοτικού Σχολείου και Α΄ Γυμνασίου και διαρκεί τρεις ημέρες (για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε πιο κάτω).

Διεθνές Πρόγραμμα «Φύλακες της Γης» και Καινούργια Προγράμματα

Το ΚΥΚΠΕΕ συνεργάζεται με το Ινστιτούτο Εκπαίδευσης για την Αειφορία της Γης - ένα διεθνή, μη κερδοσκοπικό εκπαιδευτικό οργανισμό - και προσφέρει από το 2010 το καινοτόμο και πρωτοποριακό διεθνές πρόγραμμα «**Φύλακες της Γης**». Το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται σε μαθητές/τριες **Δ΄, Ε΄, Στ΄ Δημοτικού** και **Α΄ Γυμνασίου** και εφαρμόζεται σε δώδεκα χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο. Υλοποιήθηκε για πρώτη φορά σε Κύπρο και Ελλάδα από το ΚΥΚΠΕΕ.

Τη φετινή σχολική χρονιά το ΚΥΚΠΕΕ θα παρέχει την ευκαιρία στα σχολεία να συμμετέχουν στο **καινούργιο πρόγραμμα «Περιβαλλοντικοί Πολίτες σε Δράση»**. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενδυνάμωση περιβαλλοντικά υπεύθυνων πολιτών μέσα από την Παιδαγωγική Προσέγγιση της Εκπαίδευσης για την Περιβαλλοντική Πολιτότητα. Οι περιβαλλοντικοί πολίτες είναι αυτοί που καλούνται να υιοθετήσουν περιβαλλοντικές στάσεις και συμπεριφορές, να αυξήσουν την κοινωνική συμμετοχή και να εφαρμόζουν τα περιβαλλοντικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Η συγκεκριμένη μεθοδολογική προσέγγιση είναι συνυφασμένη με τις αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, προωθώντας παράλληλα το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία.

Επίσης, το ΚΥΚΠΕΕ, πέραν από τα 17 Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, συνεχίζει να παρέχει στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να εφαρμόσουν την **εργασία πεδίου για το μάθημα της Βιολογίας (Α΄ και Γ΄ Γυμνασίου)** στις εγκαταστάσεις του ΚΥΚΠΕΕ σε συνεργασία με τους περιβαλλοντικούς εκπαιδευτές του κέντρου.

☞ Επισκεφθείτε τη βραβευμένη ιστοσελίδα του ΚΥΚΠΕΕ με το 1^ο Πανελλήνιο Βραβείο Ελληνόφωνων Εκπαιδευτικών Ιστότοπων 2013 στο www.kykpee.org και γίνετε μέλος της «**ΚΥΚΠΕΕ Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας & Εκπαίδευσης Κοιν/τα Φίλων**» στο Facebook.

Περιβαλλοντικοί Πολίτες σε Δράση

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Σχολική Χρονιά

2023 - 2024

Σχετικές Θεματικές Ενότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Αστική Ανάπτυξη, Απορρίμματα, Τουρισμός, Βιοποικιλότητα, Νερό

Το πρόγραμμα επιδιώκει να συμβάλει στην ενδυνάμωση περιβαλλοντικά υπεύθυνων πολιτών μέσα από την Παιδαγωγική Προσέγγιση της Εκπαίδευσης για την Περιβαλλοντική Πολιτότητα. Οι περιβαλλοντικοί πολίτες είναι αυτοί που καλούνται να υιοθετήσουν περιβαλλοντικές στάσεις και συμπεριφορές, να κάνουν πράσινες επιλογές, να αυξήσουν την κοινωνική συμμετοχή και να εφαρμόζουν τα περιβαλλοντικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Η συγκεκριμένη μεθοδολογική προσέγγιση είναι συνυφασμένη με τις αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, προωθώντας παράλληλα το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία.

Στόχοι

Οι στόχοι του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Περιβαλλοντικοί Πολίτες σε δράση» είναι οι μαθητές/τριες:

- ο Να διαπραγματευτούν την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων.
- ο Να αναπτύξουν δεξιότητες διερεύνησης μέσα από τη συλλογή δεδομένων, διερεύνηση δομικών αιτιών, διασαφήνιση αξιών.
- ο Να σχεδιάσουν δράσεις μέσα από τη χαρτογράφηση της διαμάχης, διερεύνησης εναλλακτικών λύσεων και αξιολόγησης του κινδύνου των δράσεων.
- ο Να επιλέξουν ενέργειες κοινωνικής συμμετοχής μέσα από την εμπλοκή τους σε δράσεις στην κοινότητα και άσκηση των περιβαλλοντικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεών τους.
- ο Να εξοικειωθούν με τρόπους διάχυσης και διαμοιρασμού των δράσεων μέσα από την οργάνωση δικτύων μαθητών, επιστημόνων, εθελοντών, υποστηρικτών και πολιτικών.
- ο Να εφαρμόσουν επιπλέον δράσεις που θα ενισχύσουν την περιβαλλοντική και κοινωνική αλλαγή.
- ο Να αξιολογήσουν την επιτυχία των δράσεων τους μέσα από την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των σταδίων και των βημάτων που ακολουθήθηκαν.

Περιγραφή του Προγράμματος

Το μονοήμερο αυτό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε μια σειρά δραστηριοτήτων με θεωρητική και πρακτική κατεύθυνση και στηρίζεται στην Παιδαγωγική Προσέγγιση της Εκπαίδευσης για την Περιβαλλοντική Πολιτότητα. Είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να στηρίζει την κατανόηση περιβαλλοντικών εννοιών και ζητημάτων αγκιστρώνοντας τους/τις μαθητές/τριες σε μια συναρπαστική γι' αυτούς μαθησιακή περιπέτεια.

1. Αποστολή: Οι μαθητές/τριες ενημερώνονται ότι ως περιβαλλοντικοί πολίτες καλούνται να προτείνουν λύσεις σε

ένα πραγματικό περιβαλλοντικό πρόβλημα. Η επίλυση του προβλήματος προϋποθέτει οι μαθητές/τριες να περάσουν από διαφορετικούς σταθμούς συλλογής στοιχείων, συμμετέχοντας σε διάφορες βιωματικές δραστηριότητες.

2. Δεξιότητες διερεύνησης: Οι μαθητές/τριες συλλέγουν και αναλύουν δεδομένα σχετικά με το περιβαλλοντικό πρόβλημα, εξετάζουν τις δομικές αιτίες του προβλήματος, εντοπίζουν τις αξίες που οδηγούν τους διάφορους εμπλεκόμενους στο περιβαλλοντικό πρόβλημα και συμμετέχουν σε υπαίθριες δραστηριότητες στο πεδίο για να μελετήσουν το περιβαλλοντικό πρόβλημα.

3. Σχεδιασμός δράσεων: Οι μαθητές/τριες καταγράφουν τους εμπλεκόμενους φορείς σχετικά με το μελετούμενο περιβαλλοντικό πρόβλημα, τα επιχειρήματά τους, τις εναλλακτικές λύσεις και αξιολογούν τους πιθανούς κινδύνους από τις σχεδιαζόμενες δράσεις.

4. Κοινωνική συμμετοχή: Οι μαθητές/τριες αποφασίζουν και επιλέγουν εναλλακτική λύση και τους δίνεται η ευκαιρία να ασκήσουν τα περιβαλλοντικά τους δικαιώματα και τις υποχρεώσεις. Οι μαθητές οργανώνουν ή/και συμμετέχουν σε δημόσιες συζητήσεις και προτείνουν δράσεις ενημέρωσης των συνομηλίκων, των οικογενειών, των γειτόνων και του ευρύτερου κοινού.

5. Δικτύωση και διαμοιρασμός σε κλίμακες: Οι μαθητές/τριες μελετούν και προτείνουν ιδέες μεγιστοποίησης της δράσης τους μέσω της οργάνωσης δικτύων, διασύνδεσης με ΜΚΟ, και ανάπτυξης εκστρατειών μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

6. Ενίσχυση περιβαλλοντικής & κοινωνικής αλλαγής: Οι μαθητές/τριες εφαρμόζουν επιπλέον δράσεις και υιοθετούν μέτρα για ενίσχυση της αλλαγής, εξετάζοντας τρόπους ενημέρωσης του κοινού για την αποτελεσματικότητα των δράσεων τους.

7. Αξιολόγηση και αναστοχασμός: Οι μαθητές/τριες αξιολογούν την επιτυχία των δράσεων τους μέσα από την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των σταδίων και των βημάτων που ακολούθησαν. Επιστρέφοντας στο σχολείο καλούνται να συνεχίσουν τη δράση τους σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο (τάξη, σχολείο, κοινότητα, ευρύτερη κοινωνία).

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Το συγκεκριμένο Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ απευθύνεται σε όλα τα σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης (Α' Γυμνασίου – Γ' Λυκείου) και παρέχεται εντελώς ΔΩΡΕΑΝ. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 30 (μέχρι 40 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Πληροφορίες τηλ. 25954954. Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεμοιότυπο **25335682**. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Σχετικές Θεματικές Ενότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Αστική Ανάπτυξη, Απορρίμματα, Τουρισμός, Βιοποικιλότητα, Νερό

Σχολική Χρονιά
2023 - 2024

Το πρόγραμμα αυτό προωθεί την καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης με επιτόπιες μελέτες στη φύση, την εννοιολογική κατανόηση και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών σχετικά με τον κόσμο της ακτής, μέσω ολιστικής προσέγγισης και βιωματικής μάθησης. Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται είναι συνυφασμένες με τις αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, προωθώντας παράλληλα το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία.

Στόχοι

Οι στόχοι του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Περιβαλλοντικό Έγκλημα στην Ακτή» είναι οι μαθητές/τριες:

- Να γνωρίσουν το οικοσύστημα της ακτής και των παράκτιων αμμολόφων της περιοχής Ακρωτηρίου.
- Να ανακαλύψουν τον τρόπο δημιουργίας των παράκτιων αμμολόφων.
- Να διερευνήσουν τη σχέση βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων και τον τρόπο με τον οποίο συμβάλλουν στη δημιουργία των παράκτιων αμμολόφων.
- Να μελετήσουν την πανίδα και τη χλωρίδα των παραλιών και των παρακτιών αμμολόφων, τις τροφικές σχέσεις μεταξύ των οργανισμών καθώς και το τροφικό πλέγμα που δημιουργούν οι οργανισμοί αυτοί.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα κριτικής σκέψης μέσω της διερεύνησης ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών.
- Να συνειδητοποιήσουν τη μεγάλη οικολογική αξία των ακτών και να αναπτύξουν θετικές στάσεις και αξίες.
- Να αναλάβουν ατομική και συλλογική δράση με στόχο τη διατήρηση των παράκτιων περιοχών.

Περιγραφή του Προγράμματος

Το μονοήμερο αυτό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη συμμετοχή των μαθητών σε μια σειρά δραστηριοτήτων με θεωρητική και πρακτική κατεύθυνση και στηρίζεται στην παιδαγωγική μεθοδολογία της επίλυσης προβλήματος. Είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να στηρίζει την κατανόηση περιβαλλοντικών εννοιών και ζητημάτων αγκιστρώνοντας τους/τις μαθητές/τριες σε μια συναρπαστική γι' αυτούς μαθησιακή περιπέτεια.

1. Αποστολή: Οι μαθητές/τριες καταφθάνουν στην Ακτή και ενημερώνονται ότι ως μέλη του «Τμήματος Διερεύνησης Περιβαλλοντικών Εγκλημάτων» καλούνται να επιλύσουν ένα έγκλημα που αφορά στην περιοχή. Η επίλυση του μυστηρίου προϋποθέτει οι μαθητές/τριες να περάσουν από διαφορετικούς σταθμούς συλλογής τεκμηρίων, να αξιολογήσουν μαρτυρίες συμμετέχοντας σε διάφορες βιωματικές δραστηριότητες.

2. Δημιουργία αμμολόφων: Οι μαθητές/τριες αντλώντας πληροφορίες από επιστημονικά άρθρα, πίνακες καταμέτρησης αβιοτικών παραγόντων και μελέτης συγκεκριμένων βιοτικών παραγόντων, γνωρίζουν το οικοσύστημα των αμμολόφων και μελετούν τον τρόπο δημιουργίας και ανάπτυξης τους μέσα από πειραματικό και παιγνιώδη τρόπο.

3. Τροφικά πλέγματα: Οι μαθητές/τριες χρησιμοποιώντας τα τεκμήρια που συλλέγουν για τις τροφικές σχέσεις των οργανισμών της Ακτής, ανακαλύπτουν το τροφικό πλέγμα της Ακτής. Έτσι, εμβαθύνουν στις έννοιες των τροφικών σχέσεων, ενώ παράλληλα αναγνωρίζουν οργανισμούς της περιοχής και τις μεταξύ τους σχέσεις.

4. Η επίδραση των σκουπιδιών: Οι μαθητές/τριες μελετούν και ανακαλύπτουν διάφορα τεκμήρια τα οποία συσχετίζονται με τον χρόνο αποικοδόμησης διαφορετικών απορριμμάτων και την επίδραση τους στο οικοσύστημα της Ακτής. Μέσα από τα στοιχεία που συλλέγουν και δραστηριότητες που σχετίζονται με τον ρυθμό αποικοδόμησης τους, οι μαθητές/τριες αφυπνίζονται περιβαλλοντικά και αντιλαμβάνονται τις επιπτώσεις που μπορούν να επιφέρουν τα ανθρωπογενή απορρίμματα στα φυσικά οικοσυστήματα.

5. Η ακτή και ο άνθρωπος: Οι μαθητές/τριες εντοπίζουν και μελετούν διάφορα τεκμήρια που συσχετίζονται άμεσα με την παρουσία του ανθρώπου στην Ακτή και τις συνέπειες των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων στο οικοσύστημα. Διερευνούν και σκιαγραφούν τη σχέση του ανθρώπου με τις ακτές.

6. Επίλυση προβλήματος: Γίνεται επεξεργασία των δεδομένων που συνέλεξαν και απαντούν σε συγκεκριμένες ερωτήσεις που υποστηρίζουν τους/τις μαθητές/τριες στην επίλυση του μυστηρίου που εκτυλίσσεται στην Ακτή. Αντιλαμβάνονται έτσι την σημασία για αειφορική διαχείριση και προστασία των ακτών και αναπτύσσουν θετικές προς το περιβάλλον στάσεις και αξίες.

7. Δράση: Οι μαθητές/τριες επιστρέφοντας στο σχολείο τους καλούνται να συνεχίσουν τη δράση τους σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο (τάξη, σχολείο, κοινότητα) για την προστασία των ακτών.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Το συγκεκριμένο Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ απευθύνεται σε όλα τα σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης (Γ' Γυμνασίου – Γ' Λυκείου) και παρέχεται εντελώς **ΔΩΡΕΑΝ**. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 30 (μέχρι 40 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Πληροφορίες τηλ. 25954954.

Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεμοιότυπο **25335682**. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό προωθείται η καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης με επιτόπιες μελέτες στη φύση, η εννοιολογική κατανόηση και η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών σχετικά με τη βιοποικιλότητα, μέσω ολιστικής προσέγγισης και βιωματικής μάθησης. Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται είναι συνυφασμένες με τις αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, προωθώντας παράλληλα το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία.

Στόχοι

Οι στόχοι του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «**Βιοποικιλότητα: η ποικιλότητα της ζωής**» είναι οι μαθητές/τριες:

- ο Να κατανοήσουν την έννοια της βιοποικιλότητας δίνοντας έμφαση στα 3 επίπεδα της βιοποικιλότητας: γενετική ποικιλότητα, ποικιλότητα ειδών και ποικιλότητα οικοσυστημάτων.
- ο Να συνειδητοποιήσουν την τεράστια αξία, καθώς επίσης και τη σημασία της βιοποικιλότητας τόσο για τον άνθρωπο όσο και για τους υπόλοιπους ζωντανούς οργανισμούς – φυτά και ζώα, αναπτύσσοντας έτσι θετικές στάσεις και αξίες απέναντι στη βιοποικιλότητα.
- ο Να διερευνήσουν τις διάφορες απειλές, καθώς επίσης και τους κινδύνους που οδηγούν καθημερινά στη μείωση της βιοποικιλότητας και στην εξαφάνιση των ειδών.
- ο Να ευαισθητοποιηθούν για τους τρόπους με τους οποίους ο άνθρωπος μπορεί να αντιμετωπίσει και να μετριάσει τις απειλές και τους κινδύνους που οδηγούν στη μείωση της βιοποικιλότητας.

Περιγραφή του Προγράμματος

Το μονοήμερο αυτό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε μία ακολουθία δραστηριοτήτων με θεωρητική και πρακτική κατεύθυνση, καθώς και έκφραση-αξιολόγηση. Είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο ώστε να στηρίζει την κατανόηση περιβαλλοντικών εννοιών και ζητημάτων και να επιτρέπει την ομαλή μετάβαση από το απλό στο σύνθετο, από το κοντινό στο μακρινό και από το εύκολο στο δύσκολο.

1. Αποστολή

Οι μαθητές/τριες λαμβάνουν στο σχολείο τους μία επιστολή από το Περιβαλλοντικό Κέντρο που τους προσκαλεί να διαγωνιστούν στο «Παιχνίδι της Ζωής».

2. Τι είναι η βιοποικιλότητα;

Οι μαθητές/τριες στους δύο πρώτους γύρους του παιχνιδιού, παρακολουθώντας ένα σύντομο ντοκιμαντέρ και προβαίνοντας στην κατασκευή τριών ειδών αφίσας, κατανοούν σταδιακά την έννοια της βιοποικιλότητας καθώς και τα τρία επίπεδά της. Πιο συγκεκριμένα, φτιάχνουν μια αφίσα με τα δακτυλικά τους αποτυπώματα, μια αφίσα που περιλαμβάνει φύλλα από τη γύρω περιοχή και μια που περιέχει αυτοκόλλητα κομμάτια παζλ με φωτογραφίες οικοσυστημάτων της περιοχής.

3. Ποια η αξία/σημασία της βιοποικιλότητας;

Οι μαθητές/τριες στον τρίτο γύρο του παιχνιδιού, μέσα από δράση και πράξη, καλούνται να εξερευνήσουν τους λόγους που καθιστούν τη βιοποικιλότητα τόσο σημαντική, ώστε να εκτιμήσουν την αξία της. Γίνεται αναφορά μεταξύ άλλων, για τη σημασία της μέλισσας και της επικονίασης.

4. Γιατί απειλείται η βιοποικιλότητα;

Στον τέταρτο γύρο οι μαθητές/τριες, συμμετέχοντας σε ένα θεατρικό παιχνίδι, καλούνται μέσα από την προσέγγιση της υπόδυσης ρόλων να ανακαλύψουν όλους εκείνους τους κινδύνους που απειλούν τη βιοποικιλότητα και οδηγούν στη σταδιακή μείωση της.

5. Τι μπορεί να κάνει ο άνθρωπος για τη βιοποικιλότητα;

Στους επόμενους δύο γύρους του παιχνιδιού, οι μαθητές/τριες ανακαλύπτουν τις συμπεριφορές που πρέπει να αναπτύξει ο άνθρωπος, ώστε να συμβάλει στην προστασία της βιοποικιλότητας.

6. Ανακεφαλαίωση

Στον τελευταίο γύρο του παιχνιδιού οι μαθητές/τριες καλούνται να συμμετέχουν σε ένα κουίζ γενικών γνώσεων σε σχέση με τη βιοποικιλότητα. Με τον τρόπο αυτό, γίνεται ανακεφαλαίωση στα κύρια σημεία του προγράμματος.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ απευθύνονται σε όλα τα σχολεία της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης και παρέχονται εντελώς **ΔΩΡΕΑΝ**. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 30 (μέχρι 40 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Πληροφορίες τηλ. 25954954.

Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεμοιότυπο 25335682. **Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.**

Σχετικές Θεματικές Ενότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Απορρίμματα, Παραγωγή και Κατανάλωση, Ενέργεια

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό προωθείται η καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης και εξοικείωσης με πρακτικές ανακύκλωσης και περιορισμού αποβλήτων και απορριμμάτων. Προωθείται η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών σε θέματα που άπτονται των απορριμμάτων και των επιπτώσεών τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, μέσω ολιστικής προσέγγισης και βιωματικής μάθησης. Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται είναι συνυφασμένες με τις αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, προωθώντας παράλληλα το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία.

Στόχοι

Οι στόχοι του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Ανακύκλωση, 5R – Αειφόρος Κατανάλωση» είναι:

- Να εντοπίσουν τις διάφορες κατηγορίες ανακυκλώσιμων υλικών, τις πρώτες ύλες και τα οικοσυστήματα από τα οποία προέρχονται.
- Να διερευνήσουν τους τέσσερις από τους πέντε πιο αποτελεσματικούς τρόπους για την παραγωγή λιγότερων σκουπιδιών (4R: Άρνηση – Ελάττωση – Επαναχρησιμοποίηση – Ανακύκλωση).
- Να καταρτίσουν ένα πράσινο κώδικα ο οποίος θα μπορεί να τους παρέχει τα κριτήρια και τις αρχές στις οποίες στηρίζεται η αειφόρος κατανάλωση.
- Να εφαρμόσουν στην πράξη τον κώδικα που συνέταξαν και να κατανοήσουν τις επιπτώσεις των επιλογών τους.
- Να αναλάβουν ατομική και συλλογική δράση με στόχο την αειφόρο κατανάλωση.

Περιγραφή του Προγράμματος

Το μονοήμερο αυτό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε μια ακολουθία δραστηριοτήτων με θεωρητική και βιωματική κατεύθυνση. Το πρόγραμμα στηρίζεται στην παιδαγωγική προσέγγιση της λήψης απόφασης. Είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να στηρίζει την κατανόηση περιβαλλοντικών εννοιών και μέσα από μια πρωτότυπη αποστολή να εισάγει τους/τις μαθητές/τριες σε ζητήματα που συνδέονται με την ανακύκλωση και την αειφόρο κατανάλωση.

1. Αποστολή

Οι μαθητές/τριες έχουν ως αποστολή τους να επισκεφτούν το μικροκατάστημα που έχει στηθεί στους χώρους του περιβαλλοντικού μας κέντρου, αποκλειστικά για τις ανάγκες του προγράμματος, για να ψωνίσουν τα προϊόντα που χρειάζονται ώστε να ετοιμάσουν ένα πικνίκ. Προτού ωστόσο ψωνίσουν καλούνται να περάσουν μέσα από μια σειρά δραστηριοτήτων με

στόχο να συμπληρώσουν ένα κυκλικό διάγραμμα, το οποίο θα τους φανερώσει ένα «πράσινο» κώδικα, απαραίτητο για το ψώνισμά τους.

2. Μελετώντας τα προϊόντα και τις πρώτες ύλες

Οι μαθητές/τριες μαθαίνουν πως για την παραγωγή διαφορετικών προϊόντων αξιοποιούνται διαφορετικές πρώτες ύλες, οι οποίες είτε προέρχονται από φυσικά οικοσυστήματα είτε είναι τεχνητές.

3. Επαναχρησιμοποιώ

Οι μαθητές/τριες αναπτύσσουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους καθώς αναζητούν και ανακαλύπτουν διαφορετικές κατασκευές και τρόπους χρήσης ενός αντικειμένου.

4. Ανακυκλώνω

Οι μαθητές/τριες μελετούν και διαχωρίζουν διάφορα σκουπίδια στους κάδους ανακύκλωσης. Επιπρόσθετα, γνωρίζουν τη διαδικασία της ανακύκλωσης με τον πιο βιωματικό τρόπο – φτιάχνοντας οι ίδιοι ανακυκλωμένο χαρτί.

5. Αρνούμαι

Στη δραστηριότητα αυτή οι μαθητές/τριες μαθαίνουν να απορρίπτουν την αγορά ενός προϊόντος εάν το υλικό από το οποίο είναι κατασκευασμένο δεν είναι φιλικό προς το περιβάλλον.

6. Ελαττώνω

Οι μαθητές/τριες μελετούν τις διαφορετικές συσκευασίες καθώς επίσης τον όγκο σκουπιδιών που προκύπτει από αυτές και έτσι συνειδητοποιούν την αναγκαιότητα για εύρεση εναλλακτικών επιλογών μέσα από τις οποίες θα ελαττωθεί ο όγκος των σκουπιδιών.

7. Πράσινος κώδικας

Στο σημείο αυτό, οι μαθητές/τριες είναι σε θέση να συμπληρώσουν το κυκλικό διάγραμμα αφού ιεραρχήσουν ορθά τα 4R.

8. Ψωνίζω οικολογικά

Έχοντας στα χέρια τους το κυκλικό διάγραμμα με τον πράσινο κώδικα οι μαθητές/τριες μεταβαίνουν στο μικροκατάστημα, λαμβάνουν τις αποφάσεις τους και ψωνίζουν οικολογικά για να προετοιμαστούν για το πικνίκ τους.

9. Σεβασμός στο περιβάλλον

Οι μαθητές/τριες αναπτύσσουν στο σχολείο τους δραστηριότητες που προωθούν τον σεβασμό απέναντι στο περιβάλλον (5R).

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ απευθύνονται σε όλα τα σχολεία της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης και παρέχονται εντελώς **ΔΩΡΕΑΝ**. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 30 (μέχρι 40 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Πληροφορίες τηλ. 25954954.

Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεομοίτυπο **25335682**. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Σχετικές Θεματικές Ενότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Αστική Ανάπτυξη, Απορρίμματα, Τουρισμό, Νερό

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό προωθείται η καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης με επιτόπιες μελέτες στη φύση, η εννοιολογική κατανόηση και η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών σχετικά με τον κόσμο της ακτής, μέσω ολιστικής προσέγγισης και βιωματικής μάθησης.

Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται είναι συυφασμένες με τις αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, προωθώντας παράλληλα το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία.

Στόχοι

Οι στόχοι του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Ο κόσμος της Ακτής» είναι οι μαθητές/τριες:

- Να γνωρίσουν το οικοσύστημα της ακτής και των παράκτιων αμμολόφων της περιοχής Ακρωτηρίου.
- Να διερευνήσουν τη σχέση αβιοτικών και βιοτικών παραγόντων και τις εποχιακές μεταβολές τους.
- Να μελετήσουν την πανίδα των παραλιών και των παρακτίων αμμολόφων και τις τροφικές σχέσεις μεταξύ των οργανισμών.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα κριτικής σκέψης μέσω της διερεύνησης ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών.
- Να συνειδητοποιήσουν τη μεγάλη οικολογική αξία των ακτών και να αναπτύξουν θετικές στάσεις και αξίες.
- Να αναλάβουν ατομική και συλλογική δράση με στόχο τη διατήρηση των παράκτιων περιοχών.

Περιγραφή του Προγράμματος

Το μονοήμερο αυτό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε μια ακολουθία δραστηριοτήτων με θεωρητική και πρακτική κατεύθυνση και στηρίζεται στην παιδαγωγική μεθοδολογία της επίλυσης προβλήματος. Είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να στηρίζει την κατανόηση περιβαλλοντικών εννοιών και ζητημάτων αγκιστρώνοντας τους/τις μαθητές/τριες σε μια συναρπαστική γι' αυτούς μαθησιακή περιπέτεια.

1. Αποστολή

Οι μαθητές/τριες λαμβάνουν στο σχολείο τους μία επιστολή από τον Καπετάν Μιχάλη. Δύο μπαούλα έχουν βρεθεί στην ακτή Lady's Mile. Οι μαθητές/τριες προσκαλούνται να ανοίξουν τα μπαούλα αυτά και να ανακαλύψουν τα μυστικά που κρύβουν. Φτάνοντας, οι μαθητές/τριες διαπιστώνουν πως το ένα από τα δύο μπαούλα είναι ξεκλειδωτό ενώ το άλλο κλειδωμένο.

Στο ξεκλειδωτό μπαούλο βρίσκουν μία αποστολή και ένα χάρτη ο οποίος τους καθοδηγεί μέσα από μια σειρά διαδοχικών δραστηριοτήτων στο μυστικό συνδυασμό που χρειάζονται για να ξεκλειδώσουν το δεύτερο μπαούλο.

2. Αφόρμηση: Αισθήσεις και εξαγωγή εμπειριών

Οι μαθητές/τριες χρησιμοποιούν τις αισθήσεις τους για να εξερευνήσουν την ακτή και γενικότερα το παράκτιο τοπίο.

3. Μελετώ και ανακαλύπτω

Οι μαθητές/τριες μελετούν και ανακαλύπτουν τους βιοτικούς και αβιοτικούς παράγοντες που παρατηρούνται στην ακτή καθώς επίσης και τις τροφικές σχέσεις μεταξύ των οργανισμών.

4. Η ακτή και ο άνθρωπος

Οι μαθητές/τριες εντοπίζουν και μελετούν την παρουσία και τις επιδράσεις του ανθρώπου στην ακτή. Διερευνούν και σκιαγραφούν τη σχέση του ανθρώπου με τις ακτές.

5. Επίλυση προβλήματος

Οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στο εργαστήριο Βιολογίας όπου καταλήγουν στο μυστικό συνδυασμό και ξεκλειδώνουν το δεύτερο μπαούλο. Ακολούθως, επεξεργάζονται τα δεδομένα που συνέλεξαν στην ακτή και δημιουργούν ένα μοντέλο αναπαράστασης του οικοσυστήματος που μελέτησαν. Μελετούν κάποια επιπλέον δεδομένα που βρίσκουν στο δεύτερο μπαούλο, συζητούν τους προβληματισμούς τους και καταλήγουν σε συμπεράσματα. Αντιλαμβάνονται την ανάγκη για αειφορική διαχείριση των ακτών και αναπτύσσουν θετικές προς το περιβάλλον στάσεις και αξίες.

6. Δράση

Οι μαθητές/τριες επιστρέφοντας στο σχολείο τους καλούνται να συνεχίσουν τη δράση τους σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο (τάξη, σχολείο, κοινότητα) για την προστασία των ακτών.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ απευθύνονται σε όλα τα σχολεία της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης και παρέχονται εντελώς ΔΩΡΕΑΝ. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 30 (μέχρι 40 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Πληροφορίες τηλ. 25954954.

Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεμοιότυπο 25335682. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Σχετικές Θεματικές Ενότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Βιοποικιλότητα, Νερό, Παραγωγή και Κατανάλωση, Αστική Ανάπτυξη

Χορηγός:

Σχολική Χρονιά

2023 - 2024

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό προωθείται η καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης με επιτόπιες μελέτες στη φύση, η εννοιολογική κατανόηση και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών σχετικά με το βióτοπο της αλυκής, μέσω ολιστικής προσέγγισης και βιωματικής μάθησης.

Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται είναι συνυφασμένες με τις αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, προωθώντας παράλληλα το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία.

Στόχοι

Οι στόχοι του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «**Στη χώρα των αλυκών**» είναι:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τους αλοφυτικούς οικοτόπους της αλυκής Ακρωτηρίου.
- Να παρατηρήσουν τη ζώνωση της βλάστησης, ανάλογα με την αλατότητα του εδάφους.
- Να διερευνήσουν τα προσαρμοστικά χαρακτηριστικά της ιδιαίτερης χλωρίδας της αλυκής που την καθιστούν ανθεκτική στην αλατότητα.
- Να διερευνήσουν τη σχέση αβιοτικών και βιοτικών παραγόντων και τις εποχιακές μεταβολές τους.
- Να μελετήσουν την πανίδα της αλυκής και τις τροφικές σχέσεις μεταξύ των οργανισμών.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα κριτικής σκέψης και επίλυσης προβλημάτων, μέσω της διερεύνησης ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών.
- Να συνειδητοποιήσουν τη μεγάλη οικολογική αξία της αλυκής για τα μεταναστευτικά κυρίως πουλιά και να αναπτύξουν θετικές στάσεις και αξίες.

Περιγραφή του Προγράμματος

Το μονοήμερο αυτό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε μια ακολουθία δραστηριοτήτων με θεωρητική και πρακτική κατεύθυνση, καθώς και έκφραση-αξιολόγηση. Είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να στηρίζει την κατανόηση περιβαλλοντικών εννοιών και ζητημάτων και να επιτρέπει την ομαλή μετάβαση από το απλό στο σύνθετο, από το κοντινό στο μακρινό και από το εύκολο στο δύσκολο.

1. Η Αλυκή, ένα μοναδικό οικοσύστημα

Οι μαθητές παρακολουθούν σε ειδική αίθουσα προβολών το εξαιρετικό οικολογικό ντοκιμαντέρ **Χερσόνησος Ακρωτηρίου** –

Περιβαλλοντική Περιήγηση που δημιούργησε το ΚΥΚΠΕΕ για τα προγράμματά του. Μέσω διαλογικής συζήτησης και προβολών προσεγγίζονται οι σχετικές με την αλυκή έννοιες. Εξετάζονται ο ρόλος και οι λειτουργίες της στην οικολογία, στον πολιτισμό και τις ανθρώπινες κοινωνίες από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Δίνεται έμφαση στις προσαρμογές της χλωρίδας και της πανίδας στην αλατότητα. Αναγνωρίζονται οι πιέσεις και οι απειλές που δέχεται και εξετάζεται η ανάγκη διατήρησής της μέσω κατάλληλων πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης και υιοθέτησης προτύπων συμπεριφοράς, φιλικών προς το περιβάλλον.

2. Μελέτῶ και ανακαλύπτω

Οι μαθητές μελετούν και ανακαλύπτουν την ποικιλία οργανισμών που παρατηρούνται στις αλυκές. Ως ομάδες ειδικών οι μαθητές καλούνται να επιλύσουν ένα πρόβλημα που τίθεται. Οι μαθητές παρατηρούν, καταγράφουν, συλλέγουν δείγματα και κάνουν μετρήσεις βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων σε σταθμούς γύρω από την αλυκή. Επιπλέον, μελετούν αποξηραμένες γαρίδες και κύστες. Τέλος, ελέγχουν διάφορους παράγοντες ώστε να εντοπίσουν την επίδραση της ρύπανσης στην γαρίδα και κατ' επέκταση στο οικοσύστημα της Αλυκής.

3. Η αλυκή και ο άνθρωπος

Οι μαθητές στο εργαστήριο βιολογίας, ως ειδικοί, παρατηρούν σε μικροσκόπια και στερεοσκόπια, σχεδιάζουν και εκτελούν πειράματα, αναλύουν τα δεδομένα τους και συγκρίνουν τα αποτελέσματά τους. Συζητούν τους προβληματισμούς τους και καταλήγουν σε συμπεράσματα. Διερευνούν τη σχέση του ανθρώπου με το οικοσύστημα της αλυκής και εφαρμόζουν πληθυσμιακό μοντέλο στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Αντιλαμβάνονται την ανάγκη για αειφορική διαχείριση της αλυκής και γενικά των υδροβιοτόπων και αναπτύσσουν θετικές προς το περιβάλλον στάσεις και αξίες.

4. Έκφραση - Αξιολόγηση

Οι μαθητές συμμετέχουν σε παιχνίδια ρόλων και δραστηριότητες καλλιτεχνικής-δημιουργικής έκφρασης. Γίνεται η αξιολόγηση του προγράμματος.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ απευθύνονται σε όλα τα σχολεία της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης και παρέχονται εντελώς **ΔΩΡΕΑΝ**. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 30 (μέχρι 40 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Πληροφορίες τηλ. 25954954.

• Τα μυστικά της λίμνης • Ιχνηλάτες: Μυστήριο στη λίμνη

Σχετικές Θεματικές Ενότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Νερό, Βιοποικιλότητα

Χορηγός:

Σχολική Χρονιά
2023 - 2024

Μέσα από τα προγράμματα «Τα μυστικά της λίμνης» και «Ιχνηλάτες: Μυστήριο στη λίμνη» προωθείται η καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης με επιτόπιες μελέτες στη φύση, η εννοιολογική κατανόηση και η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών σχετικά με το βίωτοπο της Δεσποτικής λίμνης, μέσω ολιστικής προσέγγισης και βιωματικής μάθησης.

Στόχοι

Οι στόχοι των δύο Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης είναι οι μαθητές/τριες:

- Να γνωρίσουν έννοιες που σχετίζονται με το νερό και τον υγροβίωτοπο ενός λιμναίου οικοσυστήματος.
- Να μελετήσουν τους αβιοτικούς παράγοντες και διαφορετικές μορφές ζωής που υπάρχουν μέσα και γύρω από τη Δεσποτική λίμνη.
- Να εντοπίσουν τις τροφικές σχέσεις και τις σχέσεις αλληλεξάρτησης των οργανισμών της λίμνης.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες συλλογής και ερμηνείας δεδομένων.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες καταγραφής πληροφοριών, διατύπωσης υποθέσεων και εξαγωγής συμπερασμάτων.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα κριτικής σκέψης και λήψης απόφασης μέσω της διερεύνησης ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών.
- Να συνειδητοποιήσουν την οικολογική αξία της Δεσποτικής λίμνης και να αναπτύξουν θετικές περιβαλλοντικές στάσεις.

«Τα μυστικά της λίμνης»

Το μονοήμερο αυτό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε μια ακολουθία δραστηριοτήτων με θεωρητική και βιωματική κατεύθυνση. Είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να στηρίζει την κατανόηση περιβαλλοντικών εννοιών και ζητημάτων και να επιτρέπει την ομαλή μετάβαση από το απλό στο σύνθετο, από το κοντινό στο μακρινό και από το εύκολο στο δύσκολο.

Περιγραφή προγράμματος

Σύμφωνα με το σενάριο του προγράμματος οι μαθητές/τριες καλούνται να συμμετέχουν σε μια επιτόπια μελέτη, διερευνώντας το ενδεχόμενο να εισαχθούν στη Δεσποτική Λίμνη αρκετά χρυσόψαρα, ώστε να αυξηθεί η βιοποικιλότητα. Κατά τη διερεύνησή τους, οι μαθητές/τριες μελετούν την ποικιλία οργανισμών που παρατηρούνται στη λίμνη. Καλούνται να κάνουν μετρήσεις και να συλλέξουν στοιχεία από το λιμναίο οικοσύστημα, ώστε να πάρουν μια τεκμηριωμένη απόφαση για την εισαγωγή χρυσόψαρων στη Δεσποτική λίμνη. Επιπλέον, οι μαθητές/τριες, μεταβαίνουν στο εργαστήριο Βιολογίας όπου παρατηρούν σε μικροσκόπια και στερεοσκόπια, σχεδιάζουν και εκτελούν πειράματα, αναλύουν τα δεδομένα τους και συγκρίνουν τα αποτελέσματά τους. Μέσα από τη διαδικασία αυτή, οι μαθητές αντιλαμβάνονται την ανάγκη για αειφορική διαχείρισή της Δεσποτικής λίμνης και αναπτύσσουν θετικές προς το περιβάλλον

στάσεις και αξίες. Το πρόγραμμα ολοκληρώνεται μέσα από τη δημιουργία αφίσας στην οποία οι μαθητές/τριες παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της έρευνας και τα συμπεράσματά τους και επιχειρηματολογούν για την απόφαση που πήραν.

«Ιχνηλάτες: Μυστήριο στη λίμνη»

Το μονοήμερο αυτό πρόγραμμα, αποτελεί μια καινοτόμο εφαρμογή επαυξημένης πραγματικότητας, που αναπτύχθηκε στο Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου, στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου από τη Δρ. Ελένη Κύζα και τον ερευνητικό συνεργάτη Γιάννη Γεωργίου. Το πρόγραμμα εφαρμόζεται στο ΚΥ.Κ.Π.Ε.Ε. σε συνεργασία με το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Περιγραφή προγράμματος

Σύμφωνα με το πρόγραμμα, οι μαθητές εργάζονται σε δυάδες για να διερευνήσουν ένα περιβαλλοντικό πρόβλημα που σχετίζεται με τη μείωση του πληθυσμού της πρασινοκέφαλης πάπιας στη Δεσποτική Λίμνη. Συγκεκριμένα, οι μαθητές μετατρέπονται σε «Ιχνηλάτες» και έχουν ως στόχο τους να συλλέξουν πληροφορίες και δεδομένα από διαφορετικούς εικονικούς χαρακτήρες καθώς και μέσα από πραγματικές μετρήσεις στο λιμναίο οικοσύστημα, με στόχο την επίλυση του προβλήματος. Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας κάθε δυάδα μοιράζεται ένα tablet, το οποίο είναι εξοπλισμένο με σύστημα GPS. Η εφαρμογή ενεργοποιεί αρχεία, εικόνες, βίντεο και δεδομένα που σχετίζονται με την περιβαλλοντική διερεύνηση ανάλογα με τη γεωγραφική θέση του χρήστη, παρακινώντας τους μαθητές να αλληλεπιδράσουν με το φυσικό περιβάλλον και να μάθουν περισσότερα γι' αυτό.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ παρέχονται εντελώς ΔΩΡΕΑΝ. Το πρόγραμμα «Τα μυστικά της λίμνης» απευθύνεται σε μαθητές Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 30 (μέχρι 40 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Το πρόγραμμα «Ιχνηλάτες: Μυστήριο στη λίμνη» απευθύνεται σε μαθητές Γ' Γυμνασίου-Γ' Λυκείου. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 20. Πληροφορίες τηλ. 25954954. Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεμοιότυπο 25335682. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ΚΥΚΠΕΕ

Παραδοσιακές χρήσεις των φυτών της Κύπρου

Χορηγός:

Σχολική Χρονιά

2023 - 2024

Σχετικές Θεματικές Ενότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Πολιτισμός & Περιβάλλον, Παραγωγή & Κατανάλωση, Αστική Ανάπτυξη

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό προωθείται η καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης με επιτόπιες μελέτες στη φύση, η εννοιολογική κατανόηση και η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών σχετικά με τα φυτά της Κύπρου και τις παραδοσιακές τους χρήσεις, μέσω ολιστικής προσέγγισης και βιωματικής μάθησης.

Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται είναι συνυφασμένες με τις αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, προωθώντας παράλληλα το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία.

Στόχοι

Οι στόχοι του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Παραδοσιακές χρήσεις φυτών της Κύπρου» είναι οι μαθητές/τριες:

- Να γνωρίσουν φυτά που χρησιμοποιούνται στην παράδοση της Κύπρου.
- Να αντιληφθούν τον τρόπο συλλογής και επεξεργασίας τους.
- Να ανακαλύψουν προϊόντα που παράγονται από τα φυτά.
- Να διερευνήσουν τη σχέση του ανθρώπου με τις χρήσεις των φυτών.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες συλλογής και ερμηνείας δεδομένων.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα κριτικής σκέψης αντιμετωπίζοντας το πρόβλημα υποβάθμισης και εξαφάνισης της παραδοσιακής γνώσης που σχετίζεται με τα φυτά.
- Να συνειδητοποιήσουν τη μεγάλη σημασία διατήρησης των παραδοσιακών χρήσεων των φυτών και να αναπτύξουν θετικές στάσεις και αξίες.

Περιγραφή του Προγράμματος

Το μονοήμερο αυτό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε μια ακολουθία δραστηριοτήτων με θεωρητική και πρακτική κατεύθυνση καθώς και έκφραση-αξιολόγηση. Είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να στηρίζει την κατανόηση περιβαλλοντικών εννοιών και ζητημάτων και να επιτρέπει την ομαλή μετάβαση από το απλό στο σύνθετο, από το κοντινό στο μακρινό και από το εύκολο στο δύσκολο.

1. Τα φυτά στη ζωή του ανθρώπου

Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν σε ειδική αίθουσα προβολών το εξαιρετικό οικολογικό ντοκιμαντέρ «**Χερσόνησος Ακρωτηρίου**

Περιβαλλοντική Περιήγηση» που δημιούργησε το ΚΥΚΠΕΕ για τα προγράμματά του. Μέσω διαλογικής συζήτησης και προβολών προσεγγίζονται οι σχετικές με τις παραδοσιακές χρήσεις των φυτών έννοιες. Εξετάζονται ο ρόλος και η σημασία τους στο περιβάλλον, στον πολιτισμό και τις ανθρώπινες κοινωνίες από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Δίνεται έμφαση στον τρόπο συλλογής και τις διαδικασίες επεξεργασίας των φυτών. Αναγνωρίζεται η ανάγκη για διατήρηση της παραδοσιακής γνώσης σχετικά με τα φυτά.

2. Μελέτῶ και ανακαλύπτω

Οι μαθητές/τριες μελετούν και ανακαλύπτουν τις παραδοσιακές χρήσεις των φυτών της Κύπρου. Ως ομάδες ειδικών σε ένα παιγνίδι κρυμμένου θησαυρού με γρίφους και εκπλήξεις προσπαθούν να συλλέξουν τα διάφορα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την ειδικότητά τους. Η κάθε ομάδα ειδικών έχει μία ξεχωριστή αποστολή.

3. Ανάγκη διατήρησης της παραδοσιακής γνώσης

Οι μαθητές/τριες στο εργαστήριο Βιολογίας, ως ειδικοί, επεξεργάζονται τα στοιχεία που συνέλεξαν και ετοιμάζουν μία πινακίδα ενημέρωσης, ώστε να τα παρουσιάσουν και στις υπόλοιπες ομάδες. Διερευνούν τη σχέση του ανθρώπου με τις χρήσεις των φυτών, αντιλαμβάνονται την ανάγκη για διατήρηση της παραδοσιακής γνώσης που σχετίζεται με τα φυτά και αναπτύσσουν θετικές προς το περιβάλλον στάσεις και αξίες.

4. Έκφραση - Αξιολόγηση

Οι μαθητές/τριες συμμετέχουν σε δραστηριότητες καλλιτεχνικής-δημιουργικής έκφρασης μέσω της δημιουργίας της ενημερωτικής πινακίδας. Γίνεται η αξιολόγηση του προγράμματος.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ απευθύνονται σε όλα τα σχολεία της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης και παρέχονται εντελώς **ΔΩΡΕΑΝ**. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 30 (μέχρι 40 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Πληροφορίες τηλ. 25954954.

Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεομοίτυπο **25335682**. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Λαχανόκηποι: Σκέφτομαι - Συνεργάζομαι - Δρω

Το πρόγραμμα αυτό δημιουργήθηκε από την Ερευνητική Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κύπρου. Από αυτό επιλέχθηκαν δραστηριότητες και προσαρμόστηκαν, ώστε να ανταποκρίνονται στις συνθήκες του ΚΥΚΠΕΕ.

Σχετικές Θεματικές Ενότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Βιοποικιλότητα, Παραγωγή και Κατανάλωση

Χορηγός:

Σχολική Χρονιά

2023 -2024

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό προωθείται η καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης με επιτόπιες μελέτες στη φύση, η εννοιολογική κατανόηση και η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών σχετικά με τη δημιουργία και συντήρηση λαχανόκηπου, μέσω ολιστικής προσέγγισης και βιωματικής μάθησης.

Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται είναι συνυφασμένες με τις αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, προωθώντας παράλληλα το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία.

Στόχοι

Οι στόχοι του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Λαχανόκηποι: Σκέφτομαι - Συνεργάζομαι - Δρω» είναι οι μαθητές/τριες:

- Να ανακαλύψουν φυτικά είδη που είναι κατάλληλα για φύτευση σε ένα λαχανόκηπο.
- Να δημιουργήσουν κατάλληλο έδαφος για τη φύτευση των φυτών τους.
- Να αναπτύξουν κριτική σκέψη μέσω της διερεύνησης γιατί η βλάστηση στο έδαφος είναι σημαντική και πώς επηρεάζει το φαινόμενο της διάβρωσης.
- Να αναλάβουν ατομική και συλλογική δράση με στόχο τη συντήρηση και φροντίδα του λαχανόκηπου.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες επιχειρηματολογίας και λήψης απόφασης αναφορικά με τη επιλογή λαχανικών συμβατικής ή βιολογικής γεωργίας.
- Να συνειδητοποιήσουν τις μεγάλες αποστάσεις που διανύουν τα τρόφιμα για να φτάσουν στο πιάτο μας (τροφοδιαδρομές) και να αναπτύξουν κριτική στάση στην επιλογή των λαχανικών.

Περιγραφή του Προγράμματος

Το μονοήμερο αυτό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε μια ακολουθία δραστηριοτήτων με θεωρητική και πρακτική κατεύθυνση. Είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να στηρίζει την κατανόηση περιβαλλοντικών εννοιών και ζητημάτων αγκιστρώνοντας τους/τις μαθητές/τριες σε μια συναρπαστική γι' αυτούς μαθησιακή περιπέτεια.

1. Αποστολή

Οι μαθητές/τριες λαμβάνουν μία επιστολή από κάποια παιδιά που παραπονιούνται ότι τα λαχανικά που τρώνε δεν έχουν ούτε γεύση, ούτε άρωμα και αποφασίζουν να φτιάξουν ένα λαχανόκηπο στο περιβαλλοντικό κέντρο.

Αποστολή των μαθητών/τριών είναι να βοηθήσουν στη φροντίδα του λαχανόκηπου που υπάρχει στο περιβαλλοντικό κέντρο και να

επεκτείνουν τον λαχανόκηπο του ΚΥΚΠΕΕ δημιουργώντας ένα δικό τους μέρος στον λαχανόκηπο.

2. Μελετώ, κάνω πειράματα και ανακαλύπτω

Οι μαθητές/τριες μέσα από τη διερεύνησή τους καλούνται να συνεργαστούν σε βιωματικές δραστηριότητες και πειράματα για να απαντήσουν σε ερωτήματα όπως: Ποια είδη να φυτέψουμε στον λαχανόκηπό μας; Ποιο έδαφος είναι κατάλληλο για να φυτέψουμε; Γιατί είναι σημαντικό να υπάρχει βλάστηση στο έδαφος; Πώς δημιουργείται ένα φυτό; Ποια είναι τα στάδια της ανάπτυξης ενός φυτού (Χρονογραμμή);

3. Φύτευση φυτών και φροντίδα λαχανόκηπου

Οι μαθητές/τριες καλούνται να προβληματιστούν για τη φροντίδα που χρειάζεται ένας λαχανόκηπος (πότισμα, σκάλισμα, απαλλαγή από ζιζάνια, καταπολέμηση ασθενειών) και να φροντίσουν τον λαχανόκηπο του ΚΥΚΠΕΕ. Καλούνται επίσης, μέσα από μια διαδικασία διαλογικής αντιπαράθεσης (debate) να αποφασίσουν αν θα χρησιμοποιήσουν κάποιες χημικές ουσίες για την αντιμετώπιση των ασθενειών (συμβατική γεωργία) ή αν θα αποφύγουν τη χρήση χημικών ουσιών (βιολογική γεωργία).

4. Αναστοχασμός

Οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στο εργαστήριο Βιολογίας όπου τους παρουσιάζεται το δέντρο των λαχανοευχών. Δίνονται στα παιδιά χάρτινες κάρτες σε σχήμα λαχανικών και καλείται η κάθε ομάδα να γράψει σκέψεις, εντυπώσεις και εισηγήσεις σχετικά με τη δημιουργία και φροντίδα του λαχανόκηπου. Στη συνέχεια, η κάθε ομάδα παρουσιάζει τις σκέψεις της και κρεμάει την καρτέλα της στο δέντρο των λαχανοευχών.

Στο τέλος αυτής της δραστηριότητας οι μαθητές/τριες συμμετέχουν σε ηλεκτρονικό παιχνίδι ερωτήσεων.

5. Δράση

Οι μαθητές/τριες πριν επιστρέψουν στο σχολείο τους καλούνται να προβληματιστούν αν θα ήθελαν να δημιουργήσουν στο σχολείο ή στο σπίτι τους λαχανόκηπο και να αιτιολογήσουν την άποψή τους με επιχειρήματα.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ απευθύνονται σε όλα τα σχολεία της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης και παρέχονται εντελώς ΔΩΡΕΑΝ. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 30 (μέχρι 40 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Πληροφορίες τηλ. 25954954.

Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεομοίτυπο 25335682. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Σχετικές Θεματικές Ενότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Βιοποικιλότητα, Δάσος, Νερό, Ενέργεια

Σχολική Χρονιά

2023 - 2024

Εισαγωγή

Το Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης σε συμφωνία με το Ινστιτούτο Εκπαίδευσης για την Αειφορία της Γης, προχώρησε στη μετάφραση και στη διασκευή στα ελληνικά του προγράμματος **ΦΥΛΑΚΕΣ ΤΗΣ ΓΗΣ**. Το πρόγραμμα εφαρμόζεται στο Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης από τη σχολική χρονιά 2010-2011 σε συνεργασία με το **Ινστιτούτο Εκπαίδευσης για την Αειφορία της Γης (ΙΕΕ)**, το **Πανεπιστήμιο της Αριζόνα** καθώς επίσης και το **Πανεπιστήμιο Κύπρου**. Το πρόγραμμα “Φύλακες της Γης”, που υλοποιείται σε δώδεκα χώρες, είναι ένα πρόγραμμα εγνωσμένης αξίας ως προς τα αποτελέσματά του, αφού επιστημονικές έρευνες έχουν αποδείξει τη θετική επίδρασή του στην ευαισθητοποίηση των παιδιών για το περιβάλλον καθώς επίσης και στην αλλαγή των περιβαλλοντικών τους στάσεων.

Στόχοι

Οι “Φύλακες της Γης” αποτελούν μια μαγευτική μαθησιακή περιπέτεια. Το πρόγραμμα αυτό επιδιώκει να βοηθήσει τους/τις μαθητές/τριες:

- Να κατανοήσουν οικολογικές έννοιες (ροή της ενέργειας, κύκλοι της ύλης, αλληλεξάρτηση οργανισμών, επίδραση του χρόνου).
- Να αναπτύξουν περιβαλλοντικές στάσεις.
- Να αναλάβουν προσωπική δράση, ώστε να ελαττώσουν την επίδρασή τους στη Γη.
- Να αυξήσουν την επαφή τους με το φυσικό κόσμο.

Περιγραφή του Προγράμματος

Το πρόγραμμα “Φύλακες της Γης” ξεκινά με μια πρόσκληση από έναν μυστήριο χαρακτήρα, ο οποίος αποκαλείται Ε.Μ., για επίσκεψη στο ΚΥΚΠΕΕ (Εκπαιδευτικό Κέντρο των Φυλάκων της Γης), ώστε να γίνουν Φύλακες της Γης.

Μερικές εβδομάδες αργότερα οι μαθητές/τριες έρχονται να περάσουν **τρεις ημέρες** στο ΚΥΚΠΕΕ. Εξερευνώντας το φυσικό περιβάλλον οι μαθητές/τριες μαθαίνουν θεμελιώδεις οικολογικές έννοιες και προσπαθούν να κερδίσουν τα τέσσερα Κ.Λ.Ε.Ι.ΔΙΑ (KEYS) που χρειάζονται, ώστε να γίνουν Φύλακες της Γης.

Κατάρτιση

Μέσα από τέσσερις διαδοχικές δραστηριότητες οι μαθητές/τριες κατανοούν πως όλα τα πράγματα που είναι

απαραίτητα για τη ζωή εντοπίζονται σε κατάλληλη ισορροπία πάνω στη Γη – ο ήλιος, ο αέρας, το νερό και το έδαφος. Μαθαίνουν ακόμη για τη ροή της ενέργειας και την ανακύκλωση των υλικών. Καθώς η εκπαίδευση συνεχίζεται, οι μαθητές/τριες γίνονται ολοένα και περισσότερο γνώστες της αλληλεξάρτησης των πάντων, ενώ παράλληλα κατανοούν πως το καθετί που κάνουμε επηρεάζει πολλά άλλα κομμάτια των συστημάτων της ζωής. Όταν οι μαθητές/τριες ολοκληρώνουν τις τέσσερις αυτές δραστηριότητες τότε παίρνουν το κλειδί **Κ (Κατάρτιση)**. Με το κλειδί αυτό ανοίγουν το πρώτο κουτί (κουτί **Κ**) για να μάθουν το πρώτο μυστικό νόημα του Ε.Μ.

Λήψη Εμπειριών

Οι μαθητές/τριες μέσα από διαδοχικές δραστηριότητες, αποκομίζουν καταλυτικές αισθητηριακές εμπειρίες οι οποίες μετατρέπουν τον ανοίκειο φυσικό κόσμο σε ένα κόσμο γνώσιμο και οικείο αλλάζοντας την προοπτική των συμμετεχόντων και εμπλέκοντας τους άμεσα με τη φύση. Συμπληρώνοντας τις δραστηριότητες αυτές οι συμμετέχοντες αποκτούν το κλειδί **Λ.Ε. (Λήψη Εμπειριών)** για να ανοίξουν το δεύτερο μυστικό κουτί και να μάθουν το δεύτερο μυστικό νόημα του Ε.Μ.

Όταν οι μαθητές/τριες αποκτήσουν και τα δύο πρώτα κλειδιά τότε μετατρέπονται σε **Μαθητευόμενους Φύλακες της Γης**. Ωστόσο, το πρόγραμμα δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη, αφού η δράση των μαθητών/τριών πρέπει να συνεχίσει τόσο στο **σχολείο** όσο και στο **σπίτι**, ώστε να αποκτήσουν τα άλλα δύο κλειδιά που τους υπολείπονται, το κλειδί **Ι (Ιδιος)** και το κλειδί **ΔΙΑ (Διαμοιρασμός)**.

Οι μαθητές/τριες μέσα από το πρόγραμμα κατανοούν πως οι ίδιοι είναι πλέον υπεύθυνοι για την προστασία του πλανήτη μας – έχουν μετατραπεί τώρα σε **Φύλακες της Γης**.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Το πρόγραμμα «Φύλακες της Γης» απευθύνεται σε μαθητές/τριες Δ', Ε', Στ' τάξης Δημοτικού Σχολείου και Α' Γυμνασίου και παρέχεται εντελώς **ΔΩΡΕΑΝ**. Μέγιστος αριθμός μαθητών/τριών: 25 (μέχρι 50 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Πληροφορίες τηλ. 25954954.

Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεμοιότυπο **25335682**. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ΚΥΚΠΕΕ Οικοσυστήματα της χερσονήσου Ακρωτηρίου

Χορηγός:

Σχολική Χρονιά
2023 - 2024

Σχετικές Θεματικές Ενότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Βιοποικιλότητα, Δάσος

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό προωθείται η καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης με επιτόπιες μελέτες στη φύση, η εννοιολογική κατανόηση και η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών σχετικά με τα οικοσυστήματα, μέσω ολιστικής προσέγγισης και βιωματικής μάθησης.

Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται είναι συνυφασμένες με τις αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, προωθώντας παράλληλα το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία.

Στόχοι

Οι στόχοι του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Οικοσυστήματα της χερσονήσου Ακρωτηρίου» είναι οι μαθητές/τριες:

- Να γνωρίσουν την έννοια του οικοσυστήματος.
- Να μελετήσουν διαφορετικά οικοσυστήματα και τα χαρακτηριστικά είδη τους.
- Να τα ταξινομήσουν σε φυσικά και τεχνητά.
- Να διερευνήσουν αβιοτικούς και βιοτικούς παράγοντες σε διαφορετικά οικοσυστήματα.
- Να συνδέσουν τη δομή και τις λειτουργίες τους.
- Να χαρτογραφήσουν τα οικοσυστήματα που θα μελετήσουν.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες συλλογής και ερμηνείας δεδομένων.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα κριτικής σκέψης και επίλυσης προβλημάτων.
- Να αντιληφθούν τη μεγάλη σημασία ενός υγιούς οικοσυστήματος και να αναπτύξουν θετικές στάσεις και αξίες.

Περιγραφή του Προγράμματος

Το μονοήμερο αυτό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε μια ακολουθία δραστηριοτήτων με θεωρητική και πρακτική κατεύθυνση, καθώς και έκφραση-αξιολόγηση. Είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να στηρίζει την κατανόηση περιβαλλοντικών εννοιών και ζητημάτων και να επιτρέπει την ομαλή μετάβαση από το απλό στο σύνθετο, από το κοντινό στο μακρινό και από το εύκολο στο δύσκολο.

1. Η φύση το σπίτι μας

Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν σε ειδική αίθουσα προβολών το εξαιρετικό οικολογικό ντοκιμαντέρ *Χερσόνησος Ακρωτηρίου – Περιβαλλοντική Περιήγηση* που δημιούργησε το ΚΥΚΠΕΕ για τα προγράμματά του. Μέσω διαλογικής συζήτησης και προβολών

προσεγγίζονται οι σχετικές με τα οικοσυστήματα έννοιες. Εξετάζονται ο ρόλος και οι λειτουργίες των οικοσυστημάτων στην οικολογία, στον πολιτισμό και τις ανθρώπινες κοινωνίες. Δίνεται έμφαση στα οικοσυστήματα της χερσονήσου Ακρωτηρίου. Αναγνωρίζονται οι πιέσεις και οι απειλές που δέχονται και εξετάζεται η ανάγκη διατήρησης τους μέσω κατάλληλων πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης και υιοθέτησης προτύπων συμπεριφοράς φιλικών προς το περιβάλλον.

2. Μελετώ και ανακαλύπτω

Οι μαθητές/τριες μελετούν και ανακαλύπτουν την ποικιλία οικοσυστημάτων που μπορούν να συναντήσουν γύρω τους. Οργανώνονται σε ομάδες και ακολουθούν εκπαιδευτικό μονοπάτι. Παρατηρούν, καταγράφουν, συλλέγουν υλικά και πληροφορίες, κάνουν μετρήσεις βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων και καταγράφουν τη δομή των οικοσυστημάτων. Μέσα από τη διαδικασία αυτή, δίνεται παράλληλα έμφαση στο ρόλο των επικονιαστών και της επικονίασης.

3. Οικοσυστήματα και Άνθρωπος

Οι μαθητές/τριες στο εργαστήριο βιολογίας οργανώνουν τα δεδομένα τους και δημιουργούν μοντέλα των οικοσυστημάτων που μελέτησαν. Παρουσιάζουν τα μοντέλα που δημιούργησαν στους συμμαθητές τους, συζητούν και καταλήγουν σε συμπεράσματα. Οι μαθητές/τριες διερευνούν τη σχέση του ανθρώπου με τα οικοσυστήματα. Ανακαλύπτουν σχέσεις αμοιβαίου οφέλους, επιδράσεις, προβλήματα, προσδιορίζουν την ανάγκη για αειφορική διαχείριση των οικοσυστημάτων και αναπτύσσουν θετικές προς το περιβάλλον στάσεις και αξίες.

4. Έκφραση - Αξιολόγηση

Οι μαθητές/τριες συμμετέχουν σε δραστηριότητες καλλιτεχνικής-δημιουργικής έκφρασης. Γίνεται η αξιολόγηση του προγράμματος.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ απευθύνονται σε όλα τα σχολεία της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης και παρέχονται εντελώς **ΔΩΡΕΑΝ**. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 30 (μέχρι 40 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Πληροφορίες τηλ. 25954954.

Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεμοιότυπο **25335682**. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό προωθείται η καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης με επιτόπιες μελέτες στη φύση, η εννοιολογική κατανόηση και η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών σχετικά με τη χλωρίδα της Κύπρου, μέσω ολιστικής προσέγγισης και βιωματικής μάθησης.

Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται είναι συνυφασμένες με τις αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, προωθώντας παράλληλα το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία.

Στόχοι

Οι στόχοι του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Χλωρίδα, εξερεύνηση των φυτών» είναι οι μαθητές/τριες:

- Να γνωρίσουν φυτά της Κύπρου στη χερσόνησο Ακρωτηρίου και τους σημαντικότερους τύπους βλάστησης.
- Να αντιληφθούν τις διαφορετικές βιοτικές μορφές των φυτών.
- Να αναγνωρίζουν τα μέρη των φυτών και να αντιληφθούν τα βασικά στοιχεία μέσω των οποίων χαρακτηρίζουμε, ονομάζουμε και κατατάσσουμε ένα φυτό.
- Να χρησιμοποιήσουν κλείδες, ώστε να προσδιορίσουν φυτά.
- Να μελετήσουν χαρακτηριστικές φυτοκοινότητες σε συγκεκριμένα ενδιαίτηματα.
- Να διερευνήσουν τις διαφοροποιήσεις στη χλωρίδα, ανάλογα με τους βιοτικούς ή αβιοτικούς παράγοντες που την επηρεάζουν (μικροενδιαίτηματα).
- Να αναπτύξουν την ικανότητα κριτικής σκέψης μέσω της διερεύνησης ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών.
- Να συνειδητοποιήσουν την οικολογική σημασία των φυτών και να αναπτύξουν θετικές στάσεις και αξίες.

Περιγραφή του Προγράμματος

Το μονήμερο αυτό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε μια ακολουθία δραστηριοτήτων με θεωρητική και πρακτική κατεύθυνση καθώς και έκφραση-αξιολόγηση. Είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να στηρίζει την κατανόηση περιβαλλοντικών εννοιών και ζητημάτων και να επιτρέπει την ομαλή μετάβαση από το απλό στο σύνθετο, από το κοντινό στο μακρινό και από το εύκολο στο δύσκολο.

1. Η Ζωή των φυτών

Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν σε ειδική αίθουσα προβολών το εξαιρετικό οικολογικό ντοκιμαντέρ **Χερσόνησος Ακρωτηρίου**

Περιβαλλοντική Περιήγηση που δημιούργησε το ΚΥΚΠΕΕ για τα προγράμματά του. Μέσω διαλογικής συζήτησης και προβολών προσεγγίζονται οι σχετικές με τα φυτά έννοιες. Εξετάζονται ο ρόλος και οι λειτουργίες των φυτών στην οικολογία, στον πολιτισμό και τις ανθρώπινες κοινωνίες. Δίνεται έμφαση στον ρόλο των φυτών στα οικοσυστήματα. Αναγνωρίζονται πιέσεις και απειλές που δέχονται τα φυτά και εξετάζεται η ανάγκη διατήρησης τους μέσω κατάλληλων πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης και υιοθέτησης προτύπων συμπεριφοράς φιλικών προς το περιβάλλον.

2. Μελέτῶ και ανακαλύπτω

Οι μαθητές/τριες μελετούν και ανακαλύπτουν την ποικιλία των φυτικών ειδών που παρατηρούνται σε διάφορα οικοσυστήματα, στα οποία αναπόσπαστο κομμάτι είναι η μέλισσα και η διαδικασία της επικονίασης. Οι μαθητές/τριες, στις ομάδες τους, καλούνται να απαντήσουν σ' ένα ερευνητικό ερώτημα. Οι μαθητές/τριες παρατηρούν, καταγράφουν, συλλέγουν δείγματα και άλλες πληροφορίες σχετικά με τα ενδιαίτηματα των φυτών και διακρίνουν μικροενδιαίτηματα.

3. Τα φυτά και ο άνθρωπος

Οι μαθητές/τριες στο εργαστήριο βιολογίας χρησιμοποιούν έντυπη και ηλεκτρονική κλείδα, για να προσδιορίσουν τα φυτά που κατέγραψαν. Ομαδοποιούν και ταξινομούν τα φυτικά υλικά, τα συσχετίζουν με το ενδιαίτημά τους, συζητούν τους προβληματισμούς τους και συγκρίνουν τα αποτελέσματά τους. Διερευνούν τη σχέση του ανθρώπου με τη χλωρίδα κάποιου τόπου, αντιλαμβάνονται την ανάγκη για αειφορική διαχείρισή της και αναπτύσσουν θετικές προς το περιβάλλον στάσεις και αξίες.

4. Έκφραση - Αξιολόγηση

Οι μαθητές/τριες συμμετέχουν σε δραστηριότητες καλλιτεχνικής-δημιουργικής έκφρασης. Γίνεται η αξιολόγηση του προγράμματος.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ απευθύνονται σε όλα τα σχολεία της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης και παρέχονται εντελώς **ΔΩΡΕΑΝ**. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 30 (μέχρι 40 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Πληροφορίες τηλ. 25954954.

Στείλετε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεμοιότυπο **25335682**. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Σχετικές Θεματικές Ενότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Βιοποικιλότητα, Δάσος

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό προωθείται η καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης με επιτόπιες μελέτες στη φύση, η εννοιολογική κατανόηση και η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών σχετικά με την πανίδα της χερσονήσου Ακρωτηρίου, μέσω ολιστικής προσέγγισης και βιωματικής μάθησης.

Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται είναι συνυφασμένες με τις αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, προωθώντας παράλληλα το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία.

Στόχοι

Οι στόχοι του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Πανίδα της χερσονήσου Ακρωτηρίου» είναι οι μαθητές/τριες:

- Να γνωρίσουν είδη ζώων της Κύπρου στην χερσονήσο Ακρωτηρίου.
- Να αντιληφθούν τις διαφορετικές ομάδες των ζώων.
- Να μελετήσουν τα συστηματικά γνωρίσματα μέσω των οποίων χαρακτηρίζουμε, ονομάζουμε και κατατάσσουμε ένα ζωικό οργανισμό.
- Να εντοπίσουν και να προσδιορίσουν ζώα σε διάφορα οικοσυστήματα.
- Να διερευνήσουν τις διαφοροποιήσεις στην πανίδα, ανάλογα με τους βιοτικούς ή αβιοτικούς παράγοντες που την επηρεάζουν (μικροενδιαιτήματα).
- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες συλλογής και ερμηνείας δεδομένων.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα κριτικής σκέψης μέσω της διερεύνησης ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών.
- Να συνειδητοποιήσουν την οικολογική σημασία των ζώων και να αναπτύξουν θετικές στάσεις και αξίες.

Περιγραφή του Προγράμματος

Το μονοήμερο αυτό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε μια ακολουθία δραστηριοτήτων με θεωρητική και πρακτική κατεύθυνση καθώς και έκφραση-αξιολόγηση. Είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να στηρίζει την κατανόηση περιβαλλοντικών εννοιών και ζητημάτων και να επιτρέπει την ομαλή μετάβαση από το απλό στο σύνθετο, από το κοντινό στο μακρινό και από το εύκολο στο δύσκολο.

1. Το βασίλειο των ζώων

Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν σε ειδική αίθουσα προβολών το εξαιρετικό οικολογικό ντοκιμαντέρ *Χερσόνησος Ακρωτηρίου* –

Περιβαλλοντική Περιήγηση που δημιούργησε το ΚΥΚΠΕΕ για τα προγράμματά του. Μέσω διαλογικής συζήτησης και προβολών προσεγγίζονται οι σχετικές με τα ζώα έννοιες. Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στον ρόλο της επικονίασης. Εξετάζονται ο ρόλος και οι λειτουργίες των ζώων στην οικολογία, στον πολιτισμό και τις ανθρώπινες κοινωνίες. Δίνεται έμφαση στον προσδιορισμό και ταξινόμηση των ζώων. Αναγνωρίζονται πιέσεις και απειλές που δέχονται οι ζωικοί οργανισμοί και εξετάζεται η ανάγκη διατήρησής τους μέσω κατάλληλων πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης και υιοθέτησης προτύπων συμπεριφοράς φιλικών προς το περιβάλλον.

2. Μελετώ και ανακαλύπτω

Οι μαθητές/τριες μελετούν και ανακαλύπτουν την ποικιλία των ζωικών ειδών που παρατηρούνται σε διάφορα οικοσυστήματα. Οι μαθητές/τριες στις ομάδες τους, καλούνται να απαντήσουν σ' ένα ερευνητικό ερώτημα. Παρατηρούν, καταγράφουν, συλλέγουν δείγματα και άλλες πληροφορίες σχετικά με τους ζωικούς οργανισμούς και τα ενδιαίτημα στα οποία καταγράφηκαν.

3. Τα ζώα και ο άνθρωπος

Οι μαθητές/τριες στο εργαστήριο βιολογίας χρησιμοποιούν έντυπη και ηλεκτρονική κλειδα, για να προσδιορίσουν τα ζώα που κατέγραψαν. Γίνεται ταξινόμηση και κατηγοριοποίηση των ζώων, τα συσχετίζουν με το ενδιαίτημά τους, εντοπίζουν προσαρμοστικά χαρακτηριστικά τους, συζητούν τους προβληματισμούς τους και συγκρίνουν τα αποτελέσματά τους. Διερευνούν τη σχέση του ανθρώπου με την πανίδα κάποιου τόπου, αντιλαμβάνονται την ανάγκη για αειφορική διαχείρισή της και αναπτύσσουν θετικές προς το περιβάλλον στάσεις και αξίες.

4. Έκφραση - Αξιολόγηση

Οι μαθητές/τριες συμμετέχουν σε δραστηριότητες καλλιτεχνικής-δημιουργικής έκφρασης. Γίνεται η αξιολόγηση του προγράμματος.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ απευθύνονται σε όλα τα σχολεία της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης και παρέχονται εντελώς **ΔΩΡΕΑΝ**. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 30 (μέχρι 40 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Πληροφορίες τηλ. 25954954.

Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεμοιότυπο **25335682**. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Αστικοί κήποι: Πράσινες Γειτονιές στην Πόλη μου

Σχολική Χρονιά

2023 - 2024

Σχετικές Θεματικές Ενότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Βιοποικιλότητα, Αστική Ανάπτυξη, Παραγωγή και Κατανάλωση

Το ΚΥΚΠΕΕ καθιερώνει το Πρόγραμμα «**Αστικοί Κήποι: Πράσινες Γειτονιές στη Πόλη μου**» με σκοπό τη δημιουργία, βελτίωση, περιβαλλοντική αναβάθμιση και εκπαιδευτική αξιοποίηση κήπων στα σχολεία και στις πόλεις μας.

Μέσα από το Πρόγραμμα αυτό προωθείται η καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης με επιτόπιες μελέτες στη φύση, η εννοιολογική κατανόηση και η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών σχετικά με τη δημιουργία και συντήρηση αστικού κήπου μέσω ολιστικής προσέγγισης και βιωματικής μάθησης. Παράλληλα, οι μαθητές αναγνωρίζοντας την τεράστια αξία των αστικών χώρων πρασίνου όπου μπορούν να παρέχουν δυνατότητα φυγής από το ανθρωπογενές πυκνοδομημένο περιβάλλον των σύγχρονων πόλεων, συνειδητοποιούν την ανάγκη για την προστασία και διατήρηση τους.

Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται είναι συνυφασμένες με τις αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, προωθώντας παράλληλα το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργασία. Επίσης, το Πρόγραμμα ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων και της τοπικής κοινωνίας, ώστε να επιτευχθεί η δημιουργία και διατήρηση ενός αστικού κήπου.

Στόχοι

Οι στόχοι του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «**Αστικοί Κήποι: Πράσινες γειτονιές στην πόλη μου**» είναι οι μαθητές/τριες:

- Να ανακαλύψουν τα φυτικά είδη που είναι κατάλληλα για φύτευση σε ένα κήπο.
- Να δημιουργήσουν κατάλληλο έδαφος για τη φύτευση των φυτών τους.
- Να αναλάβουν ατομική και συλλογική δράση με στόχο τη συντήρηση και φροντίδα του κήπου.
- Να αναπτύξουν οικολογική συνείδηση ως προς την ευθύνη του καθενός ως αυριανοί συνεχιστές της φυσικής μας κληρονομιάς.
- Να αποκτήσουν σεβασμό και αγάπη προς τη φύση μέσω της αναδιαμόρφωσης ενός χώρου σε χώρο πρασίνου.
- Να κατανοήσουν τη σημαντικότητα σύνδεσης του κήπου με την υπόλοιπη αστική κοινότητα.
- Να αναπτύξουν θετικές περιβαλλοντικές στάσεις και αξίες.

Περιγραφή του Προγράμματος

Το πρόγραμμα αυτό πραγματοποιείται στη σχολική μονάδα ή σε χώρους κοντά στη σχολική μονάδα και περιλαμβάνει επισκέψεις Περιβαλλοντικών Εκπαιδευτών του ΚΥΚΠΕΕ ανά τακτά διαστήματα για την παροχή πληροφοριών και συμβουλών για τη

δημιουργία του αστικού κήπου. Είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να στηρίζει την κατανόηση περιβαλλοντικών εννοιών και να επιτρέπει την υλοποίηση των δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς επιτρέποντας στους μαθητές να αντιλαμβάνονται καλύτερα τη σημασία και τον πλούτο του αστικού κήπου που δημιούργησαν.

Βασικά Βήματα του Προγράμματος

Αρχικά, γίνεται επιλογή και οργάνωση της Περιβαλλοντικής Ομάδας του σχολείου που θα αναλάβει τη δημιουργία του αστικού κήπου, η οποία αποτελείται από μαθητές και εκπαιδευτικούς.

Ακολουθεί αναζήτηση και επιλογή του χώρου, όπου θα αναπτυχθεί ο κήπος εντός ή κοντά στη σχολική μονάδα και θα αρχίσει ο σχεδιασμός του κήπου και η διαχείριση του χώρου και του εδάφους.

Στη συνέχεια, οι μαθητές/τριες καλούνται να επιλέξουν τα φυτά/σπόρους που θα φυτέψουν στον κήπο τους με βάση τις πληροφορίες και τα στοιχεία που τους δίνονται για τις απαιτήσεις, προσαρμογές και ιδιότητες των φυτών.

Έπειτα, διαχωρίζονται οι μαθητές/τριες σε μικρές ομάδες και αρχίζει η φύτευση και δημιουργία του κήπου. Το ΚΥΚΠΕΕ αναλαμβάνει να συντονίζει τις μαθητικές ομάδες και να οργανώνει την πορεία των δραστηριοτήτων σε συνεργασία με το σχολείο.

Με την ολοκλήρωση της φύτευσης, οι μαθητές/τριες καλούνται να προβληματιστούν για τη φροντίδα του αστικού κήπου απαντώντας σε ερωτήματα όπως: Πόσο συχνά χρειάζεται να ποτίζεται το κάθε είδος φυτού; Ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος για να απαλλαγεί ο κήπος από ζιζάνια; Γιατί οι κήποι είναι τόσο σημαντικοί στη ζωή μας; ώστε να υιοθετήσουν φιλοπεριβαλλοντικές πρακτικές φροντίδας του κήπου τους.

Στο τέλος, γίνεται η αξιολόγηση του Προγράμματος.

Σημειώνεται ότι τα σχολεία που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα αυτό βραβεύονται με την Πράσινη Σημαία «Αστικοί Κήποι: Πράσινες γειτονιές στην πόλη μου», την οποία μπορούν να υψώσουν στο σχολείο ή στον κήπο τους.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Το Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «**Αστικοί Κήποι: Πράσινες Γειτονιές στην Πόλη μου**» του ΚΥΚΠΕΕ απευθύνεται σε όλα τα σχολεία της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης και παρέχεται εντελώς **ΔΩΡΕΑΝ**. Πληροφορίες τηλ. 25954954.

Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεομοίτυπο 25335682. **Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.**

Σχετικές Θεματικές Ενότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Δάσος, Βιοποικιλότητα, Κλιματική Αλλαγή

Το πρόγραμμα επιδιώκει να συμβάλει στην καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης με επιτόπιες μελέτες στη φύση, στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση των μαθητών/τριών σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον και συγκεκριμένα, το δάσος. Οι μαθητές/τριες καλούνται να ανακαλύψουν τη λεπτή ισορροπία που υπάρχει σε ένα δάσος και να εκτιμήσουν τη σημασία του δάσους για τη ζωή Μέσα από το πρόγραμμα προωθείται η αξία του δασικού οικοσυστήματος, ενώ προσεγγίζονται και τα προβλήματα που προκύπτουν από την καταστροφή του.

Στόχοι

Οι στόχοι του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Σχολείο του Δάσους» είναι οι μαθητές/τριες:

- Να καταγράψουν και αναγνωρίσουν τους σημαντικότερους βιοτικούς και αβιοτικούς παράγοντες του δασικού οικοσυστήματος.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες καταγραφής πληροφοριών, διατύπωσης υποθέσεων και εξαγωγής συμπερασμάτων.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα κριτικής σκέψης και λήψης απόφασης.
- Να συνειδητοποιήσουν την οικολογική αξία του δάσους και να αναπτύξουν θετικές περιβαλλοντικές στάσεις.
- Να αναγνωρίσουν τη συνδεσιμότητα της κλιματικής αλλαγής με την αποψίλωση των δασών.
- Να αναπτύξουν προτάσεις για τη διατήρηση, προστασία ή βελτίωση του δάσους.

Περιγραφή του Προγράμματος

Το μονοήμερο αυτό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε μια σειρά δραστηριοτήτων στη δασική περιοχή του δάσους Κακομάλλη. Οι μαθητές/τριες καλούνται να συλλέξουν δεδομένα και στοιχεία από την υπό μελέτη περιοχή ώστε να μπορέσουν να πάρουν θέση στο κρίσιμο ερώτημα «Να γίνει αποψίλωση ενός μέρος του δάσους Κακομάλλη, ώστε να δημιουργηθεί πάρκο παιγνιδιών;». Για το λόγο αυτό οι μαθητές/τριες ξεκινούν ένα ταξίδι διερεύνησης μέσα από το οποίο μελετούν, αναπτύσσουν δεξιότητες και εν τέλη οδηγούνται στο σημείο όπου χρειάζεται να πάρουν μια τεκμηριωμένη απόφαση σχετικά με το ζήτημα.

1. Το δίλημμα: Οι μαθητές/τριες μέσα από ένα παιχνίδι προσανατολισμού αντιλαμβάνονται πού βρίσκονται και ποια είναι η θέση του δάσους Κακομάλλη στην Κύπρο. Στη συνέχεια καλούνται να πάρουν θέση σε ένα σημαντικό δίλημμα που προέκυψε στη περιοχή και η δική τους άποψη είναι εξαιρετικά κρίσιμη για την πορεία της απόφασης.

2. Ανακαλύπτοντας το δάσος: Οι μαθητές/τριες μελετούν και ανακαλύπτουν την ποικιλία οργανισμών τόσο ζωικών όσο και φυτικών, που παρατηρούνται στο δασικό οικοσύστημα. Παρατηρούν, καταγράφουν, συλλέγουν δείγματα και άλλες πληροφορίες από το πεδίο για μετέπειτα ανάλυση και εξαγωγή συμπερασμάτων. Συνδέουν, παράλληλα, πληροφορίες από μελέτες, ώστε να αποκτήσουν μεγαλύτερη και καλύτερη εικόνα του δασικού οικοσυστήματος.

3. Όλα συνδέονται μέσα στο δάσος: Οι μαθητές/τριες συλλέγουν διάφορα τεκμήρια τα οποία χρησιμοποιούν για να ανακαλύψουν πώς συνδέονται όλα μέσα στο δάσος. Μέσα από ένα παιχνίδι αναπαριστούν το τροφικό πλέγμα του δάσους και συνειδητοποιούν πώς κάθε αλλαγή στο τροφικό πλέγμα μπορεί να επηρεάσει τα πάντα μέσα στο δάσος.

4. Ανθρώπινα ίχνη στο δάσος: Οι μαθητές/τριες ανακαλύπτουν τυχόν ανθρώπινες παρεμβάσεις στο δάσος και κακόβουλες ενέργειες, οι οποίες δύναται να υποβαθμίσουν το οικοσύστημα του δάσους, αλλά και της περιοχής γενικότερα. Καλούνται να εξηγήσουν με ποιο τρόπο οι παρεμβάσεις και οι ενέργειες επηρεάζουν τον φυσικό κόσμο του δάσους και πώς αυτές συνδέονται με μεγαλύτερα παγκόσμια περιβαλλοντικά ζητήματα (π.χ. κλιματική αλλαγή).

5. Τα οφέλη του δάσους: Οι μαθητές/τριες με παιγνιώδη τρόπο καλούνται να εξερευνήσουν τα οφέλη που προσφέρει το δασικό οικοσύστημα και τους λόγους που το καθιστούν τόσο σημαντικό.

6. Απόφαση: Μέσα από τα δεδομένα που συνέλεξαν κατά τη διάρκεια όλων των δραστηριοτήτων, οι μαθητές/τριες καλούνται να πάρουν μια απόφαση σχετικά με το ζήτημα που προέκυψε. «Θα προχωρήσουμε να κάνουμε το πάρκο παιγνιδιών στη θέση του δάσους;»

7. Πώς μπορούμε να προστατεύουμε το δάσος (σχολείο): Οι μαθητές/τριες καλούνται να αναφέρουν συμπεριφορές και τρόπους που πρέπει να αναπτύξει ο άνθρωπος ώστε να συμβάλει στην προστασία του δασικού οικοσυστήματος. Παράλληλα, προτείνουν δραστηριότητες που μπορούν να κάνουν στο σχολείο τους ώστε να συνεχίσουν τη δράση τους (π.χ. δενδροφύτευση)

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Το πρόγραμμα «Σχολείο του Δάσους» απευθύνεται σε μαθητές/τριες Δ', Ε', Στ' τάξης Δημοτικού και Μέσης Εκπαίδευσης και παρέχεται εντελώς ΔΩΡΕΑΝ. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 30 (μέχρι 40 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Πληροφορίες τηλ. 25954954.

Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεμοιότυπο **25335682**. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Πολιτισμός και Περιβάλλον των Κουμανταροχωριών

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Σχολική Χρονιά

2023 - 2024

Σχετικές Θεματικές Ενότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Πολιτισμός, Περιβάλλον, Παραγωγή & Κατανάλωση, Κλιματική Αλλαγή

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό προωθείται η καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης με επιτόπιες μελέτες στη φύση, καθώς και η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών σε σχέση με την περιοχή των Κουμανταροχωριών της επαρχίας Λεμεσού. Παράλληλα επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να εκτιμήσουν τη μεγάλη σημασία της πολιτιστικής και θρησκευτικής κληρονομιάς της περιοχής και την άρρηκτη σχέση της με το φυσικό περιβάλλον και να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη για την προστασία και διατήρησή τους.

Στόχοι

Μέσα από το πρόγραμμα οι μαθητές/τριες μπορούν:

- Να κατανοήσουν πώς το περιβάλλον της περιοχής διαμόρφωσε τα πολιτιστικά στοιχεία.
- Να γνωρίσουν την ιστορία και τις ιδιαίτερες ονομασίες των Κουμανταροχωριών.
- Να γνωρίσουν τα ιστορικά, πολιτιστικά και θρησκευτικά μνημεία της περιοχής
- Να ανακαλύψουν τις παραδοσιακές ασχολίες των κατοίκων.
- Να ανακαλύψουν τα μυστικά παρασκευής της κουμανδαρίας, του χαρακτηριστικού ποτού της περιοχής.
- Να αναγνωρίσουν την επίδραση της κλιματικής αλλαγής στα περιβαλλοντικά και πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής.
- Να αναλάβουν ατομική και ομαδική δράση, ως περιβαλλοντικοί πολίτες, με στόχο την προστασία και διατήρηση του πολιτισμού και του περιβάλλοντος.

Περιγραφή προγράμματος

Το μονοήμερο πρόγραμμα πραγματοποιείται στο χωριό Λουβαρά, με αφητηρία τον κατασκηνωτικό χώρο «Κακομάλλη». Μέσα από την υλοποίηση δραστηριοτήτων γίνεται κατανόηση περιβαλλοντικών εννοιών και δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές/τριες να αντιληφθούν την επίδραση του περιβάλλοντος στην πλούσια πολιτιστική ιστορία της περιοχής

1. Γνωριμία με το φυσικό περιβάλλον: (Παιχνίδι αισθήσεων)

Οι μαθητές/τριες λαμβάνουν στο σχολείο τους μια πρόσκληση και ένα πίνακα από το ΚΥΚΠΕΕ, που τους προσκαλεί να επισκεφθούν το χωριό Λουβαρά για να γνωρίσουν τις ομορφιές και την ιστορία της περιοχής. Τους ζητούν να χρησιμοποιήσουν τις αισθήσεις τους και να καταγράψουν στον πίνακα ότι βλέπουν, ακούνε, μυρίζονται στο σχολείο και τις γειτονιές της πόλης τους. Φτάνοντας στον εκδρομικό χώρο «Κακομάλλη» προσπαθούν μέσω των αισθήσεων τους, να ανακαλύψουν το φυσικό περιβάλλον της περιοχής και να το συγκρίνουν με της πόλης τους.

2. Γνωριμία με τα χωριά και την ιστορία τους:

Μέσα από ένα παιχνίδι με καρτέλες οι μαθητές/τριες ενημερώνονται για διάφορες εκδοχές προέλευσης του ονόματος και της ιστορίας των χωριών της περιοχής και προσπαθούν να μαντέψουν το όνομα του κάθε χωριού.

3. Γνωριμία με τα πολιτιστικά και θρησκευτικά μνημεία:

Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες και μέσα από ένα παιχνίδι κρυμμένου θησαυρού με γρίφους και εκπλήξεις ανακαλύπτουν τα πολιτιστικά και θρησκευτικά μνημεία του Λουβαρά κάνοντας μια σύντομη περιήγηση στο χωριό. (π.χ. Ελιόμυλος, Παλαιά Βρύση, Εκκλησία Αγίου Μαμά, Παλαιό Υδραγωγείο, Εικονοφυλάκιο κ.α.)

4. Γνωριμία με τις παραδοσιακές ασχολίες των κατοίκων:

Παρατηρώντας τα υπαίθρια ψηφιδωτά που υπάρχουν κατά μήκος του χωριού, μέσα από ηχογραφημένες συνεντεύξεις κατοίκων και τοπικές παρατηρήσεις της περιοχής, οι μαθητές/τριες ανακαλύπτουν τις παραδοσιακές ασχολίες των κατοίκων του χτες και του σήμερα. Μέσα από επιδείξεις από τοπικούς τεχνίτες, μπορούν να μάθουν καλύτερα τα μυστικά κάθε επαγγέλματος.

5. Γνωριμία με την παρασκευή κουμανδαρίας:

Μέσα από την προβολή ενός σύντομου βίντεο-ντοκιμαντέρ (π.χ. σε tablet), οι μαθητές γνωρίζουν τα μυστικά παρασκευής του παραδοσιακού κρασιού της περιοχής. Εξοικειώνονται με τη διαδικασία παρασκευής και ανακαλύπτουν την ιστορία και τα οφέλη του παραδοσιακού κρασιού στην υγεία.

6. Επίδραση κλιματικής αλλαγής.

Μέσα από παρουσίαση φωτογραφιών (πριν και σήμερα) οι μαθητές/τριες κατανοούν την αλλαγή που έχει συμβεί στο περιβάλλον και τα πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής. Μέσα από παιχνίδι ερωτοαπαντήσεων ανακαλύπτουν τις αιτίες και τις συνέπειες της αλλαγής αυτής στο περιβάλλον, τον πολιτισμό και τον άνθρωπο

7. Δράση: Οι μαθητές/τριες επιστρέφοντας από την εκδρομή τους καλούνται ως περιβαλλοντικοί πολίτες, να συνεχίσουν τη δράση τους, ατομικά και συλλογικά, για την προστασία της περιοχής.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές/τριες Δ', Ε' Στ' τάξης Δημοτικού Σχολείου και μαθητές Μέσης Εκπαίδευσης και παρέχεται εντελώς **ΔΩΡΕΑΝ**. Μέγιστος αριθμός μαθητών/τριών: 30 (μέχρι 40 σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ). Πληροφορίες τηλ. 25954954. Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεμοιότυπο **25335682**. **Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.**

Βιολογία Α' και Γ' Γυμνασίου → Εργασία Πεδίου στο ΚΥΚΠΕΕ

Χορηγός:

Σχολική Χρονιά
2023 - 2024

Σύμφωνα με τα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα Βιολογίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, μια από τις διδακτικές προσεγγίσεις που προτείνονται για το μάθημα της Βιολογίας στο Γυμνάσιο, είναι η εργασία πεδίου. Το ΚΥΚΠΕΕ υποστηρίζει την προσέγγιση αυτή παρέχοντας στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να εφαρμόσουν την εργασία πεδίου στις εγκαταστάσεις του ΚΥΚΠΕΕ σε συνεργασία με τους περιβαλλοντικούς εκπαιδευτές του κέντρου. Οι δύο ενότητες που παρέχονται από το ΚΥΚΠΕΕ είναι:

Βιολογία Α' Γυμνασίου Ενότητα 5 - Τροφικές Σχέσεις

Βιολογία Γ' Γυμνασίου Ενότητα 2-Ερευνώντας τις Οικολογικές Πυραμίδες

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Τα συγκεκριμένα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ απευθύνονται σε όλα τα σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης (Α' και Γ' Γυμνασίου) και παρέχονται εντελώς **ΔΩΡΕΑΝ**. Μέγιστος αριθμός μαθητών: 30 (μέχρι 40, σε εξαιρετικές περιπτώσεις). Πληροφορίες τηλ. 25954954.

Στείλτε την αίτησή σας το συντομότερο δυνατό στο τηλεμοιότυπο **25335682**. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Μουσειοπαιδαγωγικό Υλικό

Το ΚΥΚΠΕΕ έχει δημιουργήσει, για πρώτη φορά στην Κύπρο, **Μουσειοπαιδαγωγικό Υλικό Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης**, το οποίο έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν ομάδες μαθητών και εκπαιδευτικών. Βρίσκεται σε ειδικό εκθεσιακό χώρο στο Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης.

Ο μαθητής μέσω των **διαδραστικών αφισών** δεν παρακολουθεί απλώς αλλά μπορεί να αλληλεπιδράσει με τα εκθέματα, μέσω παιχνιδιών, πειραμάτων, αναπαράστασης φυσικών βιοτόπων, σταδιακής ανακάλυψης της πληροφορίας, κ.ά.

Το υλικό που δημιουργήθηκε συνδέεται άμεσα με τα αναλυτικά προγράμματα Δημοτικής και Μέσης εκπαίδευσης της Κύπρου. Ενθαρρύνει τη διερεύνηση και ανακάλυψη ενώ παράλληλα δραστηριοποιεί τις αισθήσεις, προκαλεί, παρακινεί, εμπνέει και μερικές φορές καταπλήσσει τους μαθητές.

Το Μουσειοπαιδαγωγικό Υλικό Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΥΚΠΕΕ είναι οργανωμένο σε τρεις ενότητες:

- Φυσικό Περιβάλλον της Χερσονήσου Ακρωτηρίου
- Ιστορία, Πολιτισμός, Παράδοση της Χερσονήσου Ακρωτηρίου
- Περιβαλλοντικά προβλήματα - Ατομική και Συλλογική Δράση

Το ΚΥΚΠΕΕ συντονίζει και προεδρεύει σε ευρωπαϊκό επίπεδο στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Περιβαλλοντική Πολιτότητα (ENEC) – Cost Action CA16229. Στο πρόγραμμα ENEC συμμετέχουν 36 ευρωπαϊκές χώρες καθώς και το Ισραήλ, οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ) και η Αυστραλία. Επιπλέον, συμμετέχουν περισσότεροι από 134 ακαδημαϊκοί, ερευνητές και επιστήμονες, όπως επίσης και περισσότερα από 88 πανεπιστήμια και ερευνητικά ινστιτούτα. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Περιβαλλοντική Πολιτότητα (ENEC) είναι μια δράση του COST που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα «Horizon 2020» και στοχεύει στη βελτίωση της κατανόησης και της αξιολόγησης της Περιβαλλοντικής Πολιτότητας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

www.enec-cost.eu

Τα αναμενόμενα παραδοτέα περιλαμβάνουν: α) τη δημιουργία ενός δικτυακού χώρου, β) μιας αποθηκευτικής βάσης δεδομένων επιστημονικών μετρήσεων και τεκμηρίων που στηρίζονται σε παρεμβάσεις, οι οποίες στοχεύουν στην Περιβαλλοντική Πολιτότητα, γ) τη διευκόλυνση επιστημονικής κατάρτισης σχολείων, βραχυπρόθεσμων επιστημονικών αποστολών, συνδιασκέψεων και δ) τη διάδοση επιστημονικών εκθέσεων, εργασιών, ακαδημαϊκών δημοσιεύσεων, πολιτικών και συστατικών εγγράφων και ενός βιβλίου για την Περιβαλλοντική Πολιτότητα. Η δράση θα οδηγήσει στην εννοιολόγηση της Περιβαλλοντικής Πολιτότητας, και θα αναπτύξει νέα ερευνητικά παραδείγματα και μετρήσεις για την αξιολόγηση της. Επίσης, θα επισημανθούν και θα προωθηθούν καλά παραδείγματα και βέλτιστες εκπαιδευτικές πρακτικές που να οδηγήσουν σε φιλοπεριβαλλοντικές δράσεις, συμπεριφορές και αξίες. Θα προταθούν, ακόμη, πολιτικά μέτρα και συστάσεις. Η δράση θα αξιοποιηθεί ως μέσο για την ανασυγκρότηση της γνώσης και της εξειδίκευσης για την Περιβαλλοντική Πολιτότητα.

Πρόσφατα δημοσιεύτηκε από τον Εκδοτικό Οίκο Springer το βιβλίο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Περιβαλλοντικής Πολιτότητας: Hadjichambis, A.Ch., Reis, P., Paraskeva-Hadjichambi, D., Čipčera, J., Boeve-de Pauw, J., Gericke, N., Knippels, M.C. (Eds.) (2020). *Conceptualizing Environmental Citizenship for 21st Century Education*, Environmental Discourses in Science Education 4. Springer, Cham.

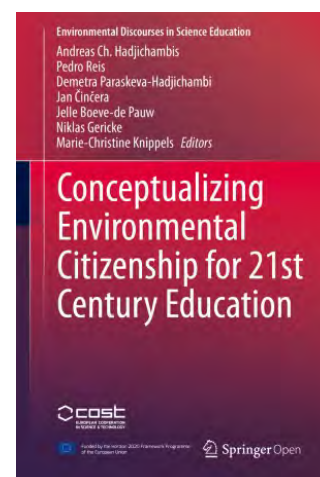
Το βιβλίο διατίθεται σε σκληρόδετη έκδοση και παράλληλα υπάρχει ανοικτή πρόσβαση του στον σύνδεσμο <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-20249-1>.

Διατίθεται επίσης για εκπαιδευτικούς το εγχειρίδιο: «Η Εκπαίδευση για την Περιβαλλοντική Πολιτότητα στο επίκεντρο». Σκοπός του εγχειριδίου είναι να παρουσιάσει τις βασικές ιδέες της παιδαγωγικής προσέγγισης για την Περιβαλλοντική Πολιτότητα σε εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές εκπαιδευτικών.

Η εκπαίδευση διαδραματίζει βασικό ρόλο στη διαμόρφωση των μελλοντικών περιβαλλοντικών πολιτών. Κανείς δεν γεννιέται περιβαλλοντικός πολίτης, αλλά ο καθένας μπορεί να γίνει περιβαλλοντικός πολίτης με την εκπαίδευση.

Η περιβαλλοντική πολιτότητα είναι κρίσιμης σημασίας για την επιτυχία οποιασδήποτε περιβαλλοντικής πολιτικής. Οι πολίτες είναι αυτοί που καλούνται να υιοθετήσουν περιβαλλοντικές στάσεις και συμπεριφορές, να κάνουν πράσινες επιλογές, να αυξήσουν την κοινωνική συμμετοχή και να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τα περιβαλλοντικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

Περισσότερες πληροφορίες για το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Περιβαλλοντική Πολιτότητα (ENEC) – Cost Action CA16229, μπορείτε να εντοπίσετε στην ιστοσελίδα <http://www.enec-cost.eu> και http://www.cost.eu/COST_Actions/ca/CA16229.

ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αγίου Ανδρέου 306, Τ.Θ. 56091, 3304 Λεμεσός Κύπρος
 Τηλ.: 25954954, 99302425 Τηλεομοιότυπο: 25335682
 Ηλεκτρ. Ταχ.: kykpee@cytanet.com.cy / a.hadjichambis@cytanet.com.cy
 Ιστοσελίδα: www.kykpee.org
 «Κοινότητα Φίλων του ΚΥΚΠΕΕ» στο Facebook

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΥΚΠΕΕ

Όνομα Σχολείου	.....	Τηλ. ....
Διεύθυνση Σχολείου	.....	Τ.Κ. ....
Ηλεκτρονική Διεύθυνση Σχολείου	.....	Fax .....
Όνομα Διευθυντή/ντριας	.....	Τηλ. ....
Ονόματα Υπεύθυνων Εκπαιδευτικών που θα συνοδεύουν τα παιδιά	1.	Κιν. Τηλ. ....
	2.	Κιν. Τηλ. ....
	3.	Κιν. Τηλ. ....
Αριθμός Παιδιών	Τάξη	Τμήμα/τα .....
Τρεις προτεινόμενες ημερομηνίες	1. .... 2. .... 3.	
Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο ΚΥ.Κ.Π.Ε.Ε.	1. Περιβαλλοντικοί Πολίτες σε δράση	☐
	2. Περιβαλλοντικό έγκλημα στην Ακτή	☐
	3. Βιοποικιλότητα: η Ποικιλότητα της Ζωής	☐
	4. Ανακύκλωση, 5R – Αειφόρος Κατανάλωση	☐
	5. Ο κόσμος της Ακτής	☐
	6. Στη χώρα των Αλυκών	☐
	7. α. Τα μυστικά της Λίμνης β. Ιχνηλάτες: Μυστήριο στη Λίμνη	☐
	8. Παραδοσιακές Χρήσεις Φυτών της Κύπρου	☐
	9. Λαχανόκηποι: Σκέφτομαι – Συνεργάζομαι - Δρω	☐
	10. Φύλακες της Γης	☐
	11. Οικοσυστήματα της χερσονήσου του Ακρωτηρίου	☐
	12. Χλωρίδα, εξερεύνηση των Φυτών της Κύπρου	☐
	13. Πανίδα της χερσονήσου του Ακρωτηρίου	☐
	14. Σχολείο του Δάσους (Δάσος Κακομάλλη - Λουβαράς)	☐
	15. Πολιτισμός και Περιβάλλον των Κουμανταροχωριών (Λουβαράς)	☐
Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη Σχολική Μονάδα	1. Αστικοί Κήποι: Πράσινες Γειτονιές στην Πόλη μου	☐
Εργασία πεδίου Βιολογίας στο ΚΥΚΠΕΕ	1. Τροφικές Σχέσεις (Βιολογία Α΄ Γυμνασίου – Ενότητα 5)	☐
	2. Ερευνώντας τις Οικολογικές Πυραμίδες (Βιολογία Γ΄ Γυμνασίου – Ενότητα 2)	☐
Επιλέξτε ένα από τα πιο πάνω (☑)		

Οι Δηλώσεις Συμμετοχής πρέπει να αποστέλλονται το συντομότερο δυνατό στο τηλεομοιότυπο του Κέντρου (βλ. πιο πάνω). Μετά την παραλαβή της αίτησής σας θα επικοινωνήσει μαζί σας κάποιο μέλος της επιστημονικής-παιδαγωγικής ομάδας του ΚΥΚΠΕΕ για τον ορισμό της τελικής ημερομηνίας επίσκεψης.

Αποδέχομαι την πολιτική του ΚΥΚΠΕΕ για τα Προσωπικά Δεδομένα (GDPR).

Υπογραφή Διευθυντή/ντριας και Σφραγίδα Σχολείου

Ημερομηνία

.....

.....

Σημειώσεις: .....

Διευκρινήσεις:

- Θα τηρούνται όλα τα Πρωτόκολλα Ασφάλειας και Υγείας για Αντιμετώπιση του COVID-19 του Υπουργείου Υγείας της Κύπρου.
- Για κάθε τμήμα του σχολείου σας (διαφορετική ημερομηνία) που επιθυμεί να συμμετάσχει σε προγράμματα του ΚΥΚΠΕΕ, παρακαλούμε όπως σταλεί ξεχωριστό έντυπο.
- Το ΚΥΚΠΕΕ μπορεί να δεχθεί μέχρι 30 μαθητές. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις κατόπιν συνεννόησης με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του ΚΥΚΠΕΕ μπορεί να δεχθεί μέχρι 40.
- Την ευθύνη για την ασφάλεια και εποπτεία των μαθητών έχουν οι εκπαιδευτικοί-συνοδοί του σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί του ΚΥΚΠΕΕ είναι υπεύθυνοι μόνο για την οργάνωση, ανάπτυξη και εφαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.
- Οι επισκέπτες θα πρέπει να φορούν καπελάκι, αθλητικά παπούτσια και να έχουν μαζί τους γραφική ύλη και μπουκαλάκι νερό. Μπορούν επίσης, εάν το επιθυμούν, να έχουν φωτογραφική μηχανή και γυαλιά ηλίου.
- Τα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης παρέχονται **ΔΩΡΕΑΝ** από το ΚΥΚΠΕΕ και την Ιερά Μητρόπολη Λεμεσού.

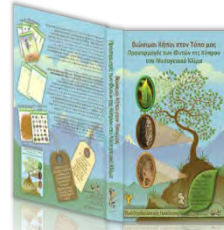

Βιοηθική του περιβάλλοντος: Η ορθόδοξη προσέγγιση της κτίσης

Αναλύεται η πνευματική διάσταση του οικολογικού προβλήματος και η προστασία του στην Ορθοδοξία.

Το Σπίτι του Μέλλοντος Στηρίζεται στις Χρήσεις του Παρελθόντος: Τα Φυτά στην Παράδοση της Κύπρου

Βιώσιμοι Κήποι στον Τόπο μας - Προσαρμογές των Φυτών της Κύπρου στο Μεσογειακό Κλίμα

Κάθε πακέτο περιέχει πλούσιο υλικό όπως: Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικού, Φύλλα Εργασίας, Καρτέλες Πληροφόρησης κ.α. παρέχοντας όλα τα απαραίτητα υλικά για την υλοποίηση των προγραμμάτων.

Οι Πεταλούδες της Κύπρου αποκαλύπτονται

Οι 52 πεταλούδες της Κύπρου σε αυτοκόλλητα με διαδραστικές δραστηριότητες.

Χερσόνησος Ακρωτηρίου-Περιβαλλοντική Περιήγηση

Πλούσιο φωτογραφικό υλικό με όμορφα κείμενα

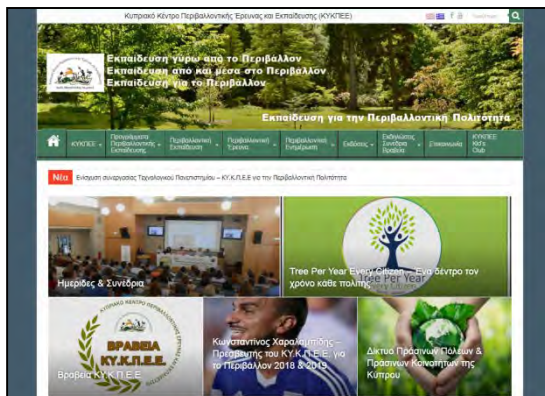
Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης (ΚΥΚΠΕΕ)

Αναζήτηση

Εκπαίδευση γύρω από το Περιβάλλον
Εκπαίδευση από και μέσα στο Περιβάλλον
Εκπαίδευση για το Περιβάλλον

Εκπαίδευση για την Περιβαλλοντική Πολιτιότητα

Η Ιστοσελίδα του ΚΥΚΠΕΕ

Η ανανεωμένη ιστοσελίδα www.kykpee.org αντικατοπτρίζει το ψηφιακό πρόσωπο του Κυπριακού Κέντρου Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης (ΚΥΚΠΕΕ) και αποτελεί μια δυναμική και ενεργή περιβαλλοντική διαδικτυακή πλατφόρμα. Στόχος της ιστοσελίδας είναι να προσφέρει στους επισκέπτες της και ιδιαίτερα στους εκπαιδευτικούς, ένα εύχρηστο και λειτουργικό περιβάλλον με ένα ελκυστικό σχεδιασμό που θα τους επιτρέπει να βρίσκουν τις πληροφορίες που επιθυμούν.

Συγκεκριμένα, στην ιστοσελίδα ο επισκέπτης μπορεί να βρει πληροφορίες για το ΚΥΚΠΕΕ και τη δράση του, τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που παρέχονται στο ΚΥΚΠΕΕ, υλικό το οποίο σχετίζεται με περιβαλλοντική εκπαίδευση, ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό (για μαθητές και εκπαιδευτικούς), υλικό για το περιβάλλον της Κύπρου και πολλά άλλα.

Η ιστοσελίδα του ΚΥΚΠΕΕ έχει κερδίσει το 1^ο Πανελλήνιο Βραβείο στον 6^ο Διαγωνισμό Ελληνόφωνων Εκπαιδευτικών Ιστότοπων στην Κατηγορία «Υποστηρικτικές δομές εκπαίδευσης». Η διάκριση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική δεδομένου ότι στο διαγωνισμό συμμετείχαν συνολικά 665 ιστότοποι και κάθε συμμετοχή αξιολογήθηκε από 6 διαφορετικούς κριτές.

www.kykpee.org

Ιεράς Μητρόπολης Λεμεσού

ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αγίου Ανδρέου 306, Τ.Θ. 56091, 3304 Λεμεσός Κύπρος

Τηλ.: 25954954, 99302425/ Τηλεομ: 25335682, 25954901

Ηλ.Ταχ.: kypree@cytanet.com.cy , a.chadjihambi@cytanet.com.cy

 «Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας & Εκπαίδευσης-Κυκπεε»

 «Κοινότητα Φίλων του ΚΥΚΠΕΕ»

Ιστοσελίδα: www.kypree.org